Влада — Радам!

ГОЛОС УКРАЇНИ

Газета Верховної Ради Української РСР ◆ № 20 ◆ Середа, 30 січня 1991 року ◆ Ціна 10 коп.

СКІЛЬКИ ЇХ, НАШИХ СПІВВІТЧИЗНИКІВ, ЖИВУТЬ ЗА МЕЖАМИ РЕСПУБЛІКИ? МИ ТІЛЬКИ-НО ПОЧИНАЄМО УСВІДОМЛЮВАТИ, ЩО СЬОГОДНІ НАМ КОНЧЕ НЕОБХІДНИЙ ЖИВИЙ ОРГАНІЧНИЙ ЗВ'ЯЗОК ІЗ СВОЇМИ ЗЕМЛЯКАМИ, ЯКІ З ТИХ ЧИ ІНШИХ ПРИЧИН ПОКИНУЛИ БАТЬКІВЩИНУ, АЛЕ НЕ ЗАБУЛИ, НЕ ЗРЕКЛИСЯ ЇЇ, ПОНЕСЛИ В СВІТИ ВЕЛИЧНЕ І ПРЕКРАСНЕ СЛОВО — УКРАЇНА.

(ЧИТАЙТЕ — на 12—13 СТОРІНКАХ).

ПОСТАНОВА

ПРЕЗИДІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНСЬКОЇ РСР

Про організацію і заходи щодо забезпечення проведення на території Української РСР всесоюзного референдуму 17 березня 1991 року

У зв'язку з прийняттям Верховною Радою СРСР 16 січня 1991 року постанови «Про організацію і заходи щодо забезпечення проведення референдуму СРСР у питанні про збереження Союзу Радянських Соціалістичних Республік» Президія Верховної Ради Української РСР **постановляє:**

1. Комісіям з питань державного суверенітету, міжреспубліканських і міжнаціональних відносин, у питаннях законодавства і законності внести на розгляд третьої сесії Верховної Ради Української РСР питання щодо змісту бюлетеня для таємного голосування на всесоюзному референдумі на території Української РСР 17 березня 1991 року.

2. Радам народних депутатів республіки здійснити заходи щодо організації і проведення на території Української РСР всесоюзного референдуму.

Заходи щодо проведення всесоюзного референдуму на території Української РСР затвердити.

3. Встановити, що відповідно до статей 17 і 18 Закону СРСР «Про всенародне голосування (референдум СРСР)» повноваження Центральної республіканської комісії референдуму СРСР здійснює Центральна виборча комісія по виборах народних депутатів Української РСР.

Доручити Комісії у питаннях діяльності Рад народних депутатів, розвитку місцевого самоврядування внести на третю сесію Верховної Ради Української РСР пропозиції про зміни у складі Центральної виборчої комісії по виборах народних депутатів Української РСР.

4. Відповідно до постанови Центральної республіканської комісії референдуму СРСР про утворення округів для проведення голосування на референдумі доручити обласним, Київській і Севастопольській міським Радам народних депутатів або їх виконавчим комітетам вирішити питання про окружні комісії по проведенню референдуму СРСР.

5. Районним, міським (крім міст районного підпорядкування), районним у містах Радам народних депутатів або їх виконавчим комітетам утворити дільниці і дільничні комісії референдуму СРСР в порядку, встановленому Законом СРСР «Про вибори народних депутатів СРСР».

6. Місцевим Радам народних депутатів, їх виконавчим, розпорядчим та правоохоронним органам забезпечити в суворій відповідності до законодавства про референдум СРСР гарантії вільного волевиявлення громадян у питанні, що виноситься на референдум, виключити можливість справляння на громадян будь-якого неправомірного впливу, який перешкоджає здійсненню ними права на участь у референдумі та волевиявлення.

7. Секретаріату Верховної Ради Української РСР у триденний строк вирішити питання про приміщення для роботи апарату Центральної республіканської комісії референдуму СРСР та укомплектування апарату за рахунок працівників Секретаріату Верховної Ради Української РСР.

Голова Верховної Ради Української РСР Л. КРАВЧУК

м. Київ,
28 січня 1991 року.

Про відкриття третьої сесії Верховної Ради Української РСР дванадцятого скликання

Відкриття третьої сесії Верховної Ради Української РСР дванадцятого скликання відбудеться 1 лютого 1991 року о 10-й годині ранку в сесійному залі Верховної Ради Української РСР, вул. Кірова, 5.

До відома народних депутатів Української РСР

Реєстрація народних депутатів Української РСР, які прибули на третю сесію, провадиться 30 та 31 січня 1991 року з 9-ї до 19-ї години у будинку Верховної Ради Української РСР, вул. Кірова, 5. Вхід з 2-го під'їзду, телефон 293-06-79.

ГОЛОС УКРАЇНИ

Газета Верховної Ради Української РСР

Головний редактор
Сергій ПРАВДЕНКО

Редколегія:

Олександр БІЛИК
заступник редактора

Анатолій ГОРЛОВ
заступник редактора

Олександр ЄМЕЛЬЯНОВ
член-кореспондент АН УРСР

Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ

Леонід САМОЙЛЕНКО
заступник редактора

Борис СИДОРЕНКО
заступник редактора

Анатолій СОЛОНСЬКИЙ

Віталій СУДДЯ
відповідальний секретар

◆

Засновник — Верховна Рада Української РСР.

◆

Адреса редакції:
УРСР, 252047
Київ-47, вул. Нестерова, 4
Рукописи не рецензуються і не повертаються.
Думки авторів публікацій у «Голосі України» не завжди збігаються з точкою зору редакції.

Індекс 60955.
Тираж 165.650.
Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

◆

Газета виходить 5 разів на тиждень. У вівторок — на 8 сторінках, середу, четвер, п'ятницю та суботу — на 16 сторінках.

◆

УВАГА!
У зв'язку з технологією випуску газети другий «зошит» (9—16 стор.) вкладено між 4 і 5 сторінками.

Основи законодавства Союзу РСР і республік про зайнятість населення

Це законодавство визначає правові, економічні та організаційні основи зайнятості населення в умовах ринкової економіки і рівноправності різних форм власності, а також гарантії з боку держави в реалізації права громадян на працю.

Розділ І.

Загальні положення

Стаття 1. Зайнятість громадян

1. Зайнятість — це діяльність громадян, яка не суперечить Конституції СРСР, конституціям республік, пов'язана із задоволенням їх власних і суспільних потреб і, як правило, дає їм заробіток (трудовий доход).

Громадянам належить виняткове право розпоряджатися своїми здібностями до виробничої і творчої праці і здійснювати будь-яку не заборонену законодавством діяльність, в тому числі і не пов'язану з виконанням оплачуваної роботи (виховання дітей, ведення домашнього господарства, навчання з відривом від виробництва, громадська діяльність). Адміністративний примус до праці в будь-якій формі не допускається, за винятком випадків, передбачених законодавством Союзу РСР і республік. Добровільна незайнятість громадян не може бути основою для їх притягнення до адміністративної, кримінальної чи іншої відповідальності.

Держава забезпечує проведення політики сприяння повній, продуктивній і вільно обраній зайнятості, спрямованій на створення умов для реалізації права громадян на працю.

2. До зайнятого населення відносяться:

громадяни, які працюють за наймом, в тому числі які виконують роботу за винагороду протягом повного або неповного робочого дня (тижня), а також мають оплачувану роботу, підтверджену відповідним договором (контрактом, угодою), але тимчасово відсутні у зв'язку з хворобою, відпусткою, страйком, тимчасовим зупиненням виробництва;

громадяни, які самостійно забезпечують себе роботою, включаючи підприємців, осіб, зайнятих індивідуальною трудовою діяльністю, членів виробничих кооперативів, фермерів та членів їх сімей, що беруть участь у виробництві;

громадяни, обрані, призначені або затверджені на оплачувану посаду;

військовослужбовці, які проходять службу в Збройних Силах, прикордонних, внутрішніх і залізничних військах, органах державної безпеки і внутрішніх справ;

працюючі громадяни інших країн, які тимчасово перебувають на території країни і виконують функції, не пов'язані з забезпеченням діяльності посольств і місій.

3. Законодавством республік можуть передбачатися інші категорії зайнятого населення.

Стаття 2. Безробітні

Безробітними визнаються працездатні громадяни в працездатному віці, які з причин, що не залежать від них, не мають роботи і заробітку (трудового доходу), зареєстровані в державній службі зайнятості як особи, що шукають роботу, здатні і готові працювати і яким ця служба не зробила пропозицій підхожої роботи.

У разі неможливості надання підхожої роботи безробітному може бути запропоновано пройти професійну підготовку чи перепідготовку, підвищити свою кваліфікацію.

Порядок реєстрації громадян як безробітних визначається законодавством Союзу РСР і республік з урахуванням цих Основ.

Стаття 3. Підхожа робота

1. Для громадян, які втратили роботу і заробіток (трудовий доход), підхожою вважається робота, що відповідає їхній професійній підготовці, враховує вік, трудовий стаж і досвід за колишньою спеціальністю, транспортну доступність нового робочого місця.

Підхожою не може вважатися робота, якщо:

надається в районі, де житлові та інші умови проживання менш сприятливі, ніж ті, які працівник мав до звернення в службу зайнятості;

значно віддалена від постійного місця проживання;

заробітна плата та інші умови праці істотно нижчі від середнього рівня оплати за даною спеціальністю (професією) і в даній місцевості;

відмова від неї обгрунтована поважними причинами, зокрема особистим, або сімейним становищем трудящого.

2. Після закінчення початкового періоду безробіття в разі неможливості надання громадянинові роботи за професією (спеціальністю) підхожою може вважатися робота, що потребує зміни професії (спеціальності) з урахуванням здібностей громадянина, його сил, колишнього досвіду і доступних для нього засобів навчання.

3. Для осіб, які вперше шукають роботу, не мають професії (спеціальності), як підхожа може вважатися робота, що вимагає попередньої професійної підготовки, а у випадку неможливості її надання — інша оплачувана робота (включаючи роботу тимчасового характеру), з урахуванням вікових та інших особливостей громадян і яка враховує вимоги законодавства про працю.

4. Законодавством республік, рішенням місцевих Рад народних депутатів можуть встановлюватися й інші критерії підхожої роботи, які посилюють соціальну захищеність трудящих.

Стаття 4. Основні принципи державної політики в галузі зайнятості населення

Державна політика у сфері зайнятості населення грунтується на таких принципах:

забезпечення рівних можливостей усім громадянам СРСР незалежно від раси, статі, ставлення до релігії, віку, політичних переконань, національності і соціального становища в реалізації права на працю і вільний вибір зайнятості;

підтримання трудової ініціативи громадян, сприяння і заохочення у розвитку їх здібностей до продуктивної і творчої праці, яка забезпечує трудящим гідні умови зайнятості, праці та життя;

добровільність праці, відповідно до якої зайнятість грунтується на вільному волевиявленні громадян;

активне сприяння зайнятості й запобігання безробіттю;

забезпечення соціального захисту в галузі зайнятості, проведення спеціальних заходів, що сприяють зайнятості громадян, які зазнають труднощів у пошуку роботи;

поєднання самостійності республік, місцевих Рад народних депутатів у забезпеченні зайнятості населення з централізованими заходами щодо розв'язання найважливіших проблем зайнятості;

координація діяльності у сфері зайнятості з іншими напрямами економічної і соціальної політики, включаючи соціальне забезпечення, зростання і розподіл доходів, запобігання інфляції;

участь професійних спілок, асоціацій (союзів) роботодавців у розробці, реалізації та контролі за виконанням заходів щодо забезпечення зайнятості у взаємодії з органами державного управління;

міжнародне співробітництво у розв'язанні проблем зайнятості населення, включаючи професійну діяльність радянських громадян за рубежем і трудову діяльність іноземних громадян у країні.

Стаття 5. Державні гарантії права на працю

1. Держава гарантує громадянам СРСР:

а) безплатну загальноосвітню і професійну підготовку, а також перепідготовку. Порядок їх забезпечення визначається законодавством Союзу РСР і республік;

б) свободу вибору роду занять і роботи;

в) безплатне сприяння у підборі підхожої роботи і працевлаштуванні відповідно до покликання, здібностей, професійної підготовки і освіти;

г) захист від будь-яких форм дискримінації і забезпечення всім трудящим рівності можливостей у здобутті професії і роботи, виборі умов зайнятості і праці;

д) надання підхожої роботи на період не менше трьох років раніше заявленим підприємствами, установами, організаціями молодим спеціалістам — випускникам державних навчальних закладів;

е) компенсацію відповідно до діючого законодавства матеріальних затрат у зв'язку з направленням на роботу в іншу місцевість;

є) можливість укладення строкових трудових договорів і участь в оплачуваних громадських роботах, які організуються з урахуванням вікових та інших особливостей громадян.

2. Державні органи забезпечують публікацію статистичних даних та інформаційних матеріалів про пропозицію і попит на робочу силу, можливості працевлаштування, професійної підготовки і перепідготовки, професійної орієнтації і соціально-трудової реабілітації.

Стаття 6. Додаткові гарантії зайнятості для окремих категорій населення

1. Держава забезпечує додаткові гарантії зайнятості громадянам, які потребують соціального захисту і зазнають труднощів у пошуку роботи, в тому числі молоді, одиноким і багатодітним батькам, що виховують неповнолітніх дітей, дітей-інвалідів, особам передпенсійного віку, воїнам-інтернаціоналістам, інвалідам, особам, які тривалий час не мають роботи, особам, звільненим з установ, що виконують покарання або здійснюють примусове лікування за рішенням суду (у подальшому — особи, які потребують соціального захисту), шляхом створення додаткових робочих місць і спеціалізованих підприємств, включаючи підприємства для праці інвалідів, організацією спеціальних програм навчання та іншими заходами.

Критерії віднесення громадян до тієї чи іншої з названих груп визначаються законодавством республік.

Ради народних депутатів відповідно до діючого законодавства за рахунок власних коштів, надання податкових пільг та інших джерел можуть встановлювати підприємствам, установам і організаціям мінімальну кількість спеціальних робочих місць для приймання на роботу зазначених груп громадян.

2. Законодавством республік можуть передбачатис за рахунок коштів цих ре публік додаткові гарантії громадянам, зайнятим на підприємствах, в установах, організаціях, які підлягають ліквідації (реорганізації) у зв'язку із заходами щодо поліпшення екологічної обстановки, в результаті стихійного лиха і банкрутств.

Стаття 7. Законодавство про зайнятість

1. Відносини в сфері зайнятості регулюються цими Основами, законодавством про працю та іншими актами законодавства Союзу РСР і республік, які видаються відповідно до них, а також колективними уг ми (договорами).

2. Законодавство про зайнятість поширюється також на іноземних громадян і осіб без громадянства, які постійно проживають в СРСР. як що інше не випливає з акт законодавства Союзу РСР.

Стаття 8. Розмежування повноважень Союзу РСР і республік

1. До відання Союзу РСР належать:

визначення з участю республік основних принципів державної політики в галузі зайнятості населення;

координація діяльності республік у питаннях зайнятості населення, укладення з ними угод і розробка загальносоюзних програм у цій галузі;

визначення мінімальних обов'язкових для всіх республік нормативів соціальн і економічної захище громадян незалежно від місця їх проживання.

2. Республіки вирішують у повному обсязі питання, пов'язані з розробкою і здійсненням політики зайнятості населення на їх територіях і забезпеченням прав громадян, передбачених цими Основами та іншими актами законодавства.

Законодавством республік, а також колективними договорами (угодами) можуть передбачатись інші, такі, що не суперечать цим Основам, умови і порядок виплати допомоги по безробіттю, визначення підхожої роботи, які посилюють соціальну захищеність трудящих, включаючи продовження строків виплати і збільшення розмірів допомоги, а також стипендії у період навчання (винагороди за працю на оплачуваних громадських роботах) за рахунок власних коштів республік.

Розділ II.

Права громадян СРСР на забезпечення зайнятості

Стаття 9. Право громадян на працевлаштування

Громадяни мають право на вільний вибір місця роботи шляхом прямого звертання на підприємства, в установи,

(Продовження на 3-й стор.).

Основи законодавства Союзу РСР і республік про зайнятість населення

(Продовження. Початок на 2-й стор.).

організації, індивідуальні селянські (фермерські) господарства і до інших роботодавців або через безплатне посередництво державної служби зайнятості.

Рішення про прийом на роботу приймається на умовах взаємної угоди між підприємством, установою, організацією (іншим роботодавцем) і громадянином, який шукає роботу.

Порядок і умови укладення трудових договорів (контрактів, угод) при працевлаштуванні регулюються законодавством Союзу РСР і союзних республік про працю.

Стаття 10. Право громадян на професійну консультацію, підготовку, перепідготовку і одержання інформації

Громадяни, які звернулися до державної служби зайнятості як особи, котрі шукають роботу, мають право на безплатну професійну консультацію, підготовку, перепідготовку і одержання відповідної інформації з метою вільного вибору виду зайнятості, професії, місця роботи і режиму праці.

Стаття 11. Право громадян на професійну діяльність за кордоном

Громадяни мають право на професійну діяльність у період тимчасового перебування за кордоном. Порядок захисту прав та інтересів таких громадян, а також умови надання їм посередницької допомоги визначаються законодавством Союзу РСР.

Стаття 12. Право громадян на соціальну підтримку у сфері праці

Кожен громадянин СРСР має право на соціальну підтримку у сфері праці.

Особи, визнані у встановленому порядку безробітними, мають право на одержання допомоги по безробіттю.

Стаття 13. Право оскарження дій державної служби зайнятості

Громадяни вправі оскаржити дії працівників державної служби зайнятості у вищестоящий за підпорядкованістю орган, а також у суд в порядку, встановленому Законом СРСР «Про порядок оскарження в суд неправомірних дій органів державного управління і службових осіб, які ущемляють права громадян».

Розділ III.

Регулювання і організація зайнятості населення

Стаття 14. Регулювання зайнятості

1. З метою сприяння повній, продуктивній і вільно обраній зайнятості населення держава передбачає:

заходи фінансово-кредитної, інвестиційної і податкової політики, спрямовані на раціональне розміщення продуктивних сил, підвищення мобільності трудящих, створення нових технологій, заохочення створення малих підприємств і застосування гнучких режимів праці та інші заходи, які сприяють збереженню і розвитку системи робочих місць;

правове регулювання, спрямоване на збереження і сприяння зайнятості на основі забезпечення трудових прав та інтересів працівників, надання їм гарантій, створення сприятливих умов на виробництві, вдосконалення законодавства про зайнятість населення і працю.

2. Органи державного управління:

проводять аналітичні дослідження структури економіки і прогнозують наступні зміни якості робочої сили і зайнятості, розподілу робочої сили;

розробляють затверджувані відповідними Радами народних депутатів державні програми зайнятості, в тому числі щодо залучення і використання іноземної робочої сили в СРСР на основі квотування і ліцензування, і в рамках своєї компетенції забезпечують їх реалізацію.

3. На території Союзу РСР запроваджується державна статистична звітність, яка відображає стан ринку праці і становище в галузі зайнятості населення.

4. Застосовувані на практиці заходи регулювання зайнятості визначаються на союзному, республіканському і місцевому рівнях з урахуванням існуючої соціально-економічної ситуації відповідно до законодавства Союзу РСР і республік, колективних договорів (угод) і цих Основ.

Стаття 15. Державні програми зайнятості

1. З метою сприяння зайнятості населення, задоволення потреби громадян у роботі, запобігання безробіттю і соціального захисту від його наслідків на союзному, республіканському і місцевому рівнях розробляються державні програми зайнятості.

2. Державні загальносоюзна, міжреспубліканські, республіканські і регіональні програми зайнятості передбачають:

а) розвиток робочих місць, підвищення економічної заінтересованості підприємств, установ і організацій у продуктивних і гнучких формах зайнятості населення;

б) заходи сприяння зайнятості населення, яке проживає в сільській місцевості;

в) забезпечення зайнятості осіб, які потребують соціального захисту, громадян пенсійного віку;

г) вдосконалення системи відтворення робочої сили в пов'язанні з розвитком робочих місць, підготовкою, перепідготовкою і підвищенням кваліфікації, професійною орієнтацією населення, підвищення ефективності використання трудових ресурсів;

д) створення умов для направлення вивільнюваних працівників насамперед у галузі народного господарства, що розвиваються;

е) вдосконалення організаційної структури державної служби зайнятості, формування її матеріальної, кадрової, інформаційної, статистичної, фінансової і науково-методичної бази;

є) сприяння добровільному переселенню громадян і членів їх сімей з виділенням відповідних матеріальних і фінансових коштів.

Порядок розробки і реалізації цих заходів визначається законодавством Союзу РСР і республік, а також договорами (угодами) республік.

Стаття 16. Території пріоритетного розвитку

Кабінет міністрів СРСР, уряди республік визначають території, де розвиток робочих місць особливо заохочується державою. Такі території (насамперед праценадлишкові, гірські, сільські, райони Крайньої Півночі і місцевості, прирівнені до районів Крайньої Півночі) на певний період дістають статус територій пріоритетного розвитку.

Підприємствам, установам і організаціям, які створюють на зазначених територіях виробництва, філіали і робочі місця, надаються пільги по оподаткуванню прибутку, інша фінансова допомога в порядку і на умовах, що визначаються законодавством Союзу РСР і республік.

Стаття 17. Координаційні комітети сприяння зайнятості

З метою вироблення погоджених рішень по визначенню і здійсненню політики зайнятості на союзному, республіканському і місцевому рівнях створюються координаційні комітети сприяння зайнятості, до складу яких входять представники професійних спілок, асоціацій роботодавців та органів державного управління. Представники профспілок та роботодавців призначаються до складу комітетів у рівних кількостях після погодження з організаціями, які їх представляють.

Порядок роботи координаційних комітетів та їх організації визначається представленими в комітетах сторонами.

На союзному і республіканському рівнях діяльність координаційних комітетів сприяння зайнятості організовують керівники державних органів, на які покладено відповідальність за проведення політики зайнятості.

Повноваження і функції координаційних комітетів визначаються законодавством Союзу РСР і республік.

Стаття 18. Державна служба зайнятості

1. Для реалізації політики зайнятості населення та забезпечення громадянам відповідних гарантій на всій території Союзу РСР створюється державна служба зайнятості.

Діяльність державної служби зайнятості на союзному, республіканському і місцевому рівнях здійснюється під керівництвом відповідних органів влади в тісній взаємодії з координаційними комітетами сприяння зайнятості.

Порядок утворення державної служби зайнятості на союзному рівні визначається Кабінетом міністрів СРСР. У республіках державна служба зайнятості утворюється в порядку, який визначається законодавством цих республік.

Первинною ланкою державної служби зайнятості є районний, міський (районний у місті) центр зайнятості. Його діяльність фінансується за рахунок коштів Державного фонду сприяння зайнятості, передбачених на зазначені цілі.

У центрах зайнятості можуть створюватися спеціальні підрозділи, що займаються працевлаштуванням працівників творчих і рідкісних професій.

2. Послуги, пов'язані із забезпеченням зайнятості громадян, надаються державною службою зайнятості безплатно.

3. У складі державної служби зайнятості створюється інспекція, яка здійснює контроль за виконанням державними і громадськими органами, підприємствами, установами, організаціями незалежно від форм власності і господарювання, фермерами та іншими роботодавцями законодавства про права громадян на працю і зайнятість.

4. Діяльність комерційних бюро, агентств та інших організацій, які надають платні послуги у працевлаштуванні радянських громадян, у тому числі за кордоном, допускається за ліцензіями, що видаються у встановленому порядку.

При наданні послуг, пов'язаних з профорієнтацією, підвищенням професійного рівня і підготовкою громадян до нової роботи, працевлаштуванням, ліцензії комерційним організаціям видаються тільки при наявності відповідного сертифіката, одержаного від державної служби зайнятості.

Стаття 19. Обов'язки і права державної служби зайнятості

1. Державна служба зайнятості:

аналізує і прогнозує попит і пропозицію на робочу силу, інформує про стан ринку праці;

веде облік вільних робочих місць і громадян, які звертаються з питань працевлаштування;

консультує трудящих і роботодавців, які звертаються в службу зайнятості, про можливості одержання роботи і забезпечення робочою силою, про вимоги, які ставляться до професій і працівників, та з інших питань, пов'язаних із забезпеченням зайнятості;

подає допомогу трудящим у доборі підхожої роботи, підприємствам, установам, організаціям та іншим роботодавцям у доборі необхідних працівників;

організовує професійне навчання, перенавчання і підвищення кваліфікації громадян у системі служби зайнятості чи в інших навчальних закладах;

надає послуги по працевлаштуванню, професійній орієнтації вивільнюваним працівникам і незайнятому населенню;

забезпечує реєстрацію безробітних і подає їм у межах своєї компетенції допомогу, включаючи виплату допомоги;

організовує розробку загальносоюзної, республіканських, обласних (крайових), міських і районних програм зайнятості, передбачаючи в них і заходи щодо соціальної захищеності різних груп населення;

сприяє підприємствам, установам і організаціям у вирішенні питань, пов'язаних із забезпеченням зайнятості населення.

2. Державна служба зайнятості має право:

запитувати від підприємств, установ і організацій незалежно від форм власності і господарювання інформацію про передбачувані структурні зміни та інші заходи, в результаті яких може відбутись вивільнення трудящих, а також відомості про наявність вільних робочих місць (вакантних посад);

направляти на всі види підприємств, установ і організацій громадян, які звертаються до служби зайнятості, для працевлаштування відповідно з рівнем їх кваліфікації і професійної підготовки при наявності там відповідних вільних робочих місць (вакантних посад);

розробляти і вносити на розгляд місцевих Рад народних депутатів пропозиції про встановлення для всіх видів підприємств, установ і організацій мінімальної кількості робочих місць для прийому осіб, які потребують соціального захисту, а також направляти зазначених громадян на підприємства, в установи, організації для працевлаштування;

укладати за дорученням підприємств, установ і організацій незалежно від форм власності і господарювання від їх імені договори з громадянами при їх працевлаштуванні з попередньою (в разі необхідності) професійною підготовкою, оплатою вартості проїзду, добових за кожен день перебування в дорозі, а також видавати допомогу при переїзді на нове місце проживання і роботи за рахунок коштів підприємств, установ, організацій;

направляти у встановленому порядку незайнятих громадян за їх бажанням на оплачувані громадські роботи;

розпоряджатись у встановленому порядку коштами Державного фонду сприяння зайнятості;

оплачувати за рахунок коштів Державного фонду сприяння зайнятості вартість професійного навчання і перенавчання осіб, зареєстрованих як такі, що шукають роботу, а також встановлювати їм на весь період навчання стипендії в розмірах, передбачених законодавством Союзу РСР і республік про зайнятість населення;

видавати у встановленому порядку громадянам допомогу по безробіттю, припиняти або скасовувати виплату цієї допомоги.

3. На пропозицію державної служби зайнятості Ради народних депутатів відповідно до законодавства республік можуть припиняти на строк до шести місяців рішення підприємств, установ, організацій про масове вивільнення працівників у разі утруднення їх наступного працевлаштування з одночасною частковою або повною компенсацією втрат підприємств, спричинених цією відстрочкою.

Стаття 20. Участь підприємств, установ, організацій у реалізації державної політики зайнятості

1. Підприємства, установи, організації незалежно від форм власності і господарювання, які здійснюють свою діяльність на території Союзу РСР, сприяють проведенню державної політики зайнятості на основі:

додержання умов договорів (угод), що регулюють трудові відносини відповідно до законодавства Союзу РСР і республік;

створення умов для професійної підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації працюючих;

працевлаштування визначеної місцевою Радою народних депутатів кількості осіб, які потребують соціального захисту;

надання у встановлені законодавством республік строки інформації про наявність вакантних робочих місць і про можливі звільнення трудящих, включаючи письмовий виклад підстав звільнення, зазначення кількості і категорії трудящих, яких воно може торкнутись, і строк, протягом якого його намічено здійснити. Зазначена інформація подається в державну службу зайнятості і профспілковий орган для проведення консультацій і вжиття своєчасних заходів щодо пом'якшення несприятливих наслідків звільнення.

(Продовження на 6-й стор.).

«ПОВЕРНУСЯ НА УКРАЇНУ»

РИМ. (Кор. ТАРС Сергій Старцев). Глава уніатської Української католицької церкви (УКЦ), вищий архієпископ Львова кардинал Любачівський повідомив, що з 3 по 10 лютого в Римі відбудеться єпископський синод УКЦ.

Головними питаннями, що обговорюватимуться на ньому, стануть зміни у вищій ієрархії церкви, наступний візит Любачівського на Україну.

Я вважаю, що цей синод матиме надзвичайно важливе значення для майбуття Української католицької церкви і буде останнім синодом, що проводиться за кордоном. Гадаю, наступний синод відбудеться у Львові.

Відділ преси уніатської Української католицької церкви (УКЦ) розповсюдив також офіційне повідомлення, що 30 березня 1991 року розпочнеться візит глави УКЦ на Україну. Передбачається, що 31 березня кардинал, який упродовж 52 років проживає за кордоном, проведе богослужіння у львівському соборі св. Георгія. Потім він здійснить пастирську поїздку по різних містах України, відвідає Київ, Тернопіль, Івано-Франківськ та Ужгород.

Ідеться про моє повернення на Україну. Вже готується канцелярія у Львові, яка почне діяти під час візиту. Таким чином, глава Української католицької церкви справді повернеться до своєї резиденції, заявив Любачівський. Настав час відновити основні церковні установи у Львові і нормалізувати життя католицької церкви на Україні, відзначив він.

БОМБИ НАД ПРИП'ЯТТЮ

Репортаж

Рівно о 14 годині 30 хвилин, у середу, 23 січня наш військовий вертоліт МІ-8 піднявся в повітря і взяв курс на північний захід. Щойно видимість була не далі навколишніх лісосмуг, а зараз уся земля внизу, як на долоні: зарослі деревами й чагарниками безлюдні житлові квартали Чорнобиля, біла церква з золотавими банями, круглий танцмайданчик і високий обеліск на братській могилі солдатів... А далі — луки, ліс, поле, круглі блюдця озер з блискучою кригою...

Невдовзі через ілюмінатори з лівого боку вертольота ми побачили і «саркофаг» з червоно-білою трубою. Прямо під нами виднівся незамерзаючий став-охолоджувач, а далі — і скута кригою річка Прип'ять. Різко розвернувши гвинтокрилу машину, пілот повів її над руслом річки вниз по течії. І всі, хто був у вертольоті, припали до ілюмінаторів. «Усі» — це заступник генерального директора НВО «Прип'ять» А. Гордієнко, заступник головного інженера цього ж об'єднання С. Казаков, начальник Чорнобильської дільниці експлуатації водоопірних споруд Е. Панасевич, начальник лабораторії Українського НДІ гідрометеорології О. Войцехович, представники від штабу Київського військового округу та Управління внутрішніх справ Київського облвиконкому. Мета цього польоту — визначення на річці Прип'ять крижаних заторів і бомбардування їх з повітря.

Суть тут ось у чому. Через різке похолодання в гирлі Прип'яті скупчилося багато криги, і це створило загрозу затоплення заплави річки, яка дуже забруднена радіонуклідами. І як наслідок, змивання всього бруду в Київське море. Щоб цього не трапилося, Надзвичайна комісія при Раді Міністрів УРСР дала розпорядження командуванню КВО зруйнувати крижані затори вогневими засобами...

Першу зону підпору води спеціалісти виявили під час цього польоту навпроти міста Прип'яті. Але скидати бомби тут, на жаль, не можна: дуже близько будинки і гребля става-охолоджувача. Друга зона підпору навпроти Чорнобиля, саме в тому місці, де річку перетинає високовольтна лінія електропередач. Бомбардувати ці крижані затори теж не можна, бо осколки можуть перебити дроти ЛЕП. І тільки в районі евакуйованого села Іванівки, де річка Уж впадає в Прип'ять, можна застосувати бомби для зруйнування крижаних заторів.

Знизившись на мінімальну висоту, наш вертоліт — прямо над торосами. Бортінженер екіпажу скидає через люк на фарватер запалені димові шашки. Вони — орієнтир для тих двох бойових вертольотів, які, ніби дві тіні, невідступно йдуть за нами. І як тільки наш вертоліт відлетів на безпечну відстань, обидві машини, наче два хижаки, пішли на ціль. Ось від першого вертольота відірвалися три чорні цятки і, долетівши до білої криги, зникли під нею. «Раз, два, три», — подумки відраховував я секунди. Сказати «чотири» не встиг, бо з-під криги вдарили три чорних фонтани. Знову три бомби — і знову три вибухи. А потім — ще, ще і ще... Двадцять вісім свіжих ополонок нарахував я після «атак» двох вертольотів. Але крижане поле, на жаль, залишилося на місці. І виник сумнів: «А чи варто було застосовувати для боротьби з крижаними заторами важкі 120-кілограмові авіабомби? Адже вони підняли з дна багато радіоактивного мулу і течія річки понесла його в Київське море». І вийшло, мабуть, так, як у тій приказці: «Втікав від вовка, а втопився у болоті».

Через день з Білої Церкви в Чорнобильську зону прибули військові мінометники: вони мали завдання зруйнувати мінами крижаний затор на Прип'яті в районі села Паришев. Але після обльоту великого крижаного поля військові спеціалісти дійшли висновку, що зруйнувати затор за допомогою мінометів — неможливо. Потрібен криголам. Але де його взяти, ніхто не знав...

Отже, знову повторення старої історії: хапаємося за роботу тільки тоді, коли виникає небезпека. Виходить, за чотири роки після аварії ми мало чого навчились...

Микола ХРІЄНКО, кореспондент газети «Вестник Чернобыля».
Чорнобиль.

ЗАСНОВАНО ДЕМОКРАТИЧНИЙ КОНГРЕС

В Харкові пройшла установча конференція демократичного конгресу. В ній брали участь представники більш як 40 партій і громадсько-політичних рухів Російської Федерації, України, Білорусії, Казахстану, Азербайджану, Вірменії, республік Прибалтики. Вони обговорили два основних питання: про заснування демократичного конгресу і створення співдружності суверенних держав.

У заяві заснованого тут демократичного конгресу він проголошується коаліцією незалежних партій і рухів соціал-демократичної, ліберальної та загальнодемократичної орієнтації. Організації, які входять до нього, ставлять перед собою мету проведення спільних політичних акцій, взаємодії в розв'язанні спільних актуальних завдань, формування громадської думки з метою захисту демократії, громадянського миру, протидії розпалюванню міжнаціональної ворожнечі.

У більшості промов звучала гостра критика на адресу ЦК КПРС, союзного уряду.

Кор. Укрінформ.

НЕ ПОСПІШАЙ ВИСНОВУВАТИ

Що турбує

Людині не заборониш мислити. Кожний з нас має в цей перенасичений інформацією час власні погляди на події і факти, в якому б куточку планети вони не відбувались. Очевидно, на зіткненні думок, їх співставленні та узгодженні має народжуватися взаємоприйнятне рішення. Поляризація позицій ще ніколи не приводила до добра. Тому й викликають подив поспішність і різкість, з якими взялися в різних регіонах нашої країни і на Україні аналізувати ситуацію в Прибалтиці. Події у Вільнюсі, здається, утворили вододіл у суспільстві. Прибічників, які підтримують різні сили в Литві, вистачає. І лише в одному суперечники сходяться: армія не мала права втручатись у конфлікт. Що вірно, то вірно. Але тоді й будь-кому іншому треба бути надзвичайно обережним у своїх висновках і пропозиціях. У міжнаціональних конфліктах, а саме такий відтінок мають події у Литві, так само як і в сімейних чварах, надзвичайно важко визначити правого. Тим більш небезпечно шукати винного. Звичайно, можна пригадати людські тіла під танками. Це горе. Це осторога. Але не варто не помічати й озброєні загони охорони Краю. Звернення колишнього прем'єра Казимери Прунскене за допомогою до міліції і наступний її від'їзд за кордон — теж факт. Тому не варто нам за сотні кілометрів від місця подій ламати списи, відстоюючи ту чи іншу точку зору. Бо навіть перебуваючи в Литві, не завжди можна знайти вірну тональність. Сьогодні союзна прокуратура робить спроби з'ясувати справу на основі Закону. Але її представники наштовхнулись на потужне хитросплетіння взаємних обвинувачень, правди і вигадок і вже тепер змушені заявити, що винних навряд чи вдасться знайти швидко.

Читач може запитати: то що ж робити? Сидіти і чекати, поки все там само собою скінчиться? Можливо, й так. Але краще спрямувати енергію не на розпалювання пристрастей, а на зближення сторін, на пошук компромісу. Треба допомогти зламати барикади і спокійно спільно розібратись у ситуації.

Сьогодні Литва, Латвія, Естонія — батьківщина всіх, хто там мешкає, і їм жити разом.

Анатолій ФЕДОРІВ.

Цитата дня

За повідомленнями Латиського радіо, американські супутники-шпигуни зафіксували небуване пожвавлення в забутих Богом та людьми куточках Якутії та Сибіру. На знімках, зроблених із космосу, видно, як тисячі солдатів-будівельників, терміново перекинутих у напівзотлілі з кінця 50-х сталінські табори,.. поновлюють дахи бараків.

«Спортивна газета». 24 січня 1991 року.

Потрапив нещодавно на очі пожовклий лист від матері. І сколихнув душу...

Така вже, видно, доля матерів наших — чекати. Викохує вона тебе, ночами не спить, а ти, тільки-но зіп'явся на ноги, думаєш, куди б його подалі з дому чкурнути. Отак і я колись після дев'ятого класу подався з рідної оселі, від своєї матері, батька. В незнайоме місто, до чужих людей, у казенний гуртожиток.

Мати, правда, не забороняла, але й не дуже раділа моєму рішенню. Говорила: «Може, вдома залишишся, а після армії — видно буде, що його робити». Ні, не послухався, хотів бути капітаном.

Якось, пам'ятаю, не витримав, кинув зовсім навчання на першому курсі в столичному річковому училищі (хоча його директор і умовляв мене цього не робити) і несподівано з'явився на порозі батьківської оселі. Впав на старе дерев'яне, ще саморобне дідівське ліжко, і довго навзрид плакав. Тихесенько підсіла матір і своїми шорсткими, немов те чорне, все зоране борознами

...І

— Ваш п
просила співр
каси, куди
зняти з книж
бованці на-
покупку.

Здивувавш
нув у віконеч
тий-молоткаст
то приголомш
бачив, як во
нотовує щойн
суму до мого
зом з датою

— Таке р
го уряду, —
мені касирка
льки б ощадн
було, більше
ванців на мі
те!

І во
мені: яка усе
сальна річ н
хай там, за к
жують, що пр
досить посвід
приміром, ст
Ми ж на баг
віді перекон
Ну, скажіть,
там посвідче
дізнатись пр
но ж, ні! А
ляд на відпо
в паспорті
то кажуть, г

І
НЕ

ДН П
щодавно
Руху влашт
нагоди річн
ня УНР. Н
танні події
резолюції
цію: зверну
ховної Рад
вона, спіль
ми інших р
рила непо
ня Центру
ких сувере
ла також
ше висловл
військово
комплексу
жадати від
та С Р.
ради уху
вів мітинг,
вити на г
пропозиції
зько трьох
зібралися
лягли на
Плакатом
дент, мовл
ти передус

ЗА
Н

весняне по
ла мене по
побув тоді
сятий клас
міста.

Вчився,
ся, отрима
чали ходит
було нелег
для сільча
ка навідув
мати чекає
мію, як в

Нема в
й матері.
четься зно
село Кар
району н
порожньо
шивши у
часто (зло
дувався.

Оле
фотоко
публіка
газети
Київра

...ПРИП'ЯТТЮ

...аж

...дання в гир-
...лилося бага-
...творило за-
...заплави річ-
...руднена ра-
...к наслідок,
...бруду в
...Щоб цього
...надзвичайна
...Міністрів
...порядження
...ВО зруйну-
...тори вогне-

...ідпору води
...ли під час
...авпроти міс-
... скидати
...ль, не мож-
...о будинки і
...олоджувача.
...ру навпроти
...в тому міс-
...ретинає ви-
...и електро-
...рдувати ці
...еж не мож-
...бути пере-
... І тільки в
...аного села
... Уж впа-
...можна за-
...а зруйну-
...аторів.
... мінімальну
...оліт — пря-
... Бортінже-
...дає через
...р запалені
...они — орі-
...ох бойових
...иби дві ті-
... за на-
...аш вертоліт
...ечну від-
...шини, наче
...ли на ціль.
... вертольота

відірвалися три чорні цятки і, долетівши до білої криги, зникли під нею. «Раз, два, три», — подумки відраховував я секунди. Сказати «чотири» не встиг, бо з-під криги вдарили три чорних фонтани. Знову три бомби — і знову три вибухи. А потім — ще, ще і ще... Двадцять вісім свіжих ополонок нарахував я після «атак» двох вертольотів. Але крижане поле, на жаль, залишилося на місці. І виник сумнів: «А чи варто було застосовувати для боротьби з крижаними заторами важкі 120-кілограмові авіабомби? Адже вони підняли з дна багато радіоактивного мулу і течія річки понесла його в Київське море». І вийшло, мабуть, так, як у тій приказці: «Втікав від вовка, а втопився у болоті».

Через день з Білої Церкви в Чорнобильську зону прибули військові мінометники: вони мали завдання зруйнувати мінами крижаний затор на Прип'яті в районі села Паришев. Але після обльоту великого крижаного поля військові спеціалісти дійшли висновку, що зруйнувати затор за допомогою мінометів — неможливо. Потрібен криголам. Але де його взяти, ніхто не знав...

Отже, знову повторення старої історії: хапаємося за роботу тільки тоді, коли виникає небезпека. Виходить, за чотири роки після аварії ми мало чого навчилися...

Микола ХРІЄНКО,
кореспондент газети «Вестник Чернобыля».
Чорнобиль.

ЗАСНОВАНО ДЕМОКРАТИЧНИЙ КОНГРЕС

В Харкові пройшла установча конференція демократичного конгресу. В ній брали участь представники більш як 40 партій і громадсько-політичних рухів Російської Федерації, України, Білорусії, Казахстану, Азербайджану, Вірменії, республік Прибалтики. Вони обговорили два основних питання: про заснування демократичного конгресу і створення співдружності суверенних держав.

У заяві заснованого тут демократичного конгресу він проголошується коаліцією незалежних партій і рухів соціал-демократичної, ліберальної та загальнодемократичної орієнтації. Організації, які входять до нього, ставлять перед собою мету проведення спільних політичних акцій, взаємодії в розв'язанні спільних актуальних завдань, формування громадської думки з метою захисту демократії, громадянського миру, протидії розпалюванню міжнаціональної ворожнечі.

У більшості промов звучала гостра критика на адресу ЦК КПРС, союзного уряду.

Кор. Укрінформ.

...І Я СКАЖУ, ХТО ТИ

Нотатки неупередженого

— Ваш паспорт! — попросила співробітниця ощадкаси, куди я зайшов, аби зняти з книжки сто три карбованці на одну термінову покупку.

Здивувавшись, я простягнув у віконечко свій серпастий-молоткастий і був просто приголомшений, коли побачив, як вона акуратно занотовує щойно видану мені суму до мого документа разом з датою і підписом.

— Таке рішення союзного уряду, — гордо пояснила мені касирка. — Тепер, скільки б ощадкнижок у вас не було, більше п'ятисот карбованців на місяць не одержите!

І ...волі п... ...алося мені: яка усе ж таки універсальна річ наш паспорт. Це хай там, за кордоном, стверджують, що при нагоді цілком досить посвідчення водія, чи, приміром, страхового поліса. Ми ж на багатолітньому досвіді переконалися — мало! Ну, скажіть, хіба з якогось там посвідчення можна щось дізнатись про людину? Звісно ж, ні! А у нас один погляд на відповідну сторіночку в паспорті — і король, як то кажуть, голий: усе, мов на долоні: одружений, скільки-то дітлахів, і навіть як їх звати відомо. А далі — де прописаний, чи служив у армії, чи відбував строк — геть усе, аж до резус-фактора. Недаремно в народі кажуть: покажи мені свій паспорт, і я скажу, хто ти.

А відтепер знатимемо ще більше. Так би мовити, розширилися обрії гласності. Все ж таки, яке мудре рішення прийняв союзний уряд! Правильно вчинив! Хай кожен знає, скільки грошей знято з ощадкнижки за місяць. Гласність — єдиний шлях для запобігання різним там зловживанням. Начувайтеся невірні чоловіки! Не вийде тепер мати окремі книжки для дружини і коханки! Нині від пильного ока жінки, а також громадськості не вдасться приховати ані шеляга ваших заощаджень! Та й дружина від чоловіка нічого не приховає — бо ж геть усе у паспорті відображено.

Та особисто я сприймаю це лише як початок. І переконаний: мало зазначати, скільки цього місяця зняв з ощадкнижки. Слід занотовувати у паспорті й те, на що ці гроші витратив! Уявіть собі, як зручно. У наш час тотального дефіциту — записувати у паспорті кожну покупку. Подумайте тільки, яку кругленьку суму можна одразу зекономити на друкуванні купонів, талонів та різних там карток споживача? Зиркнув продавець до вашого паспорта і одразу знає: належну вам пару шкарпеток ви у цьому календарному році вже придбали. А другу — дзузьки!

Пропонований варіант відкриватиме й інші перспективи. Наприклад, у графі, де зазначено прописку, можна буде з точністю до стільця визначити, чим умебльована ваша оселя. Стіл записаний? Сервант є? Канапа — теж? Отже до меблевого магазину в найближчі кілька років й не потикайся!

Зручно? Безперечно. Для продавців, покупців, кадровиків, співробітників карного розшуку, словом — для всіх. А отже треба не спинятися на напів... ти далі в цьо... рішуче, в ін... суспільства і... дянина зокре...

І хай кажу... домі, що буці... паспорт взаг...

...АЙ ВИСНОВУВАТИ

Що турбує

...і, вистачає. ...суперечни... ...мія не мала ... у конф... ...то вірно. ...кому іншо... ...надзвичайно ...оїх висно... ... У міжна... ...іктах, а са... ...мають по... ...само як і ...рах, надзви... ...начити пра... ...небезпечно ... Звичайно, ...людські ті... ...Це горе. Це осторога. Але не варто не помічати й озброєні загони охорони Краю. Звернення колишнього прем'єра Казимери Прунскене за допомогою до міліції і наступний її від'їзд за кордон — теж факт. Тому не варто нам за сотні кілометрів від місця подій ламати списи, відстоюючи ту чи іншу точку зору. Бо навіть перебуваючи в Литві, не завжди можна знайти вірну тональність. Сьогодні союзна прокуратура робить спроби з'ясувати справу на основі Закону. Але її представники наштовхнулись на потужне хитросплетіння взаємних обвинувачень, правди і вигадок і вже тепер змушені заявити, що винних навряд чи вдасться знайти швидко.

Читач може запитати: то що ж робити? Сидіти і чекати, поки все там само собою скінчиться? Можливо, й так. Але краще спрямувати енергію не на розпалювання пристрастей, а на зближення сторін, на пошук компромісу. Треба допомогти зламати барикади і спокійно спільно розібратись у ситуації.

Сьогодні Литва, Латвія, Естонія — батьківщина всіх, хто там мешкає, і їм жити разом.

Анатолій ФЕДОРІВ.

Експрес-коментар

ІНЦ...ДЕНТ БІЛЯ НЕПАРАДНИХ ДВЕРЕЙ

ДН... ...ПЕТРО... ...К. Нещодавно ...крайова... ...рада Руху влаштувала мітинг з нагоди річниці проголошення УНР. Не обійдено й останні події у Прибалтиці. До резолюції внесено пропозицію: звернутися до Верховної Ради України, аби вона, спільно з парламентами інших республік, обговорила непослідовне ставлення Центру до республіканських суверенітетів. Пролунала також пропозиція не лише висловити обурення діями військово — промислового комплексу та армії, а й зажадати відставки Президента С... ...Р. Голова ...йової ради ...уху І. Шули..., котрий вів мітинг, спробував поставити на голосування обидві пропозиції порізно. Але близько трьохсот чоловік, які зібралися на майдані, наполягли на цілості «пункту». Плакатом нагадали: Президент, мовляв, обіцяв служити передусім народові, а не полковникам та генералам. Особисто мені вперше довелося спостерігати таку неприязнь до Горбачова з боку «рядових людей», а не «апаратників».

Того ж дня прес-центр обкому Компартії поширив таку інформацію: напередодні вночі невідомі підпалили службові (непарадні) двері обкому КПУ та міськвиконкому. Погасили вчасно, ні великої шкоди, ані збитків не завдано. Кримінальну справу порушено. Я зважився провести невелике опитування знайомих і незнайомих: що вони думають з приводу інциденту. Домінували відповіді — ким би це не було вчинено, вчинено провокаційно-навмисно. Щоб потім, з позицій будь-якої партії, виправдати силові методи.

Микола НЕЧИПОРЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».

ГЕТЬ ХМАРОЧОСИ

Групу проектувальників, архітекторів, будівельників з Сум удостоєно звання лауреатів премії Ради Міністрів СРСР за 1990 рік. Високою відзнакою оцінено їх вклад у розробку генерального плану розвитку міста до 2005 року.

— Особливість плану полягає в тому, — сказав головний архітектор Сум **Ю. Кобиляков,** — що реконструкція й будівництво в обласному центрі здійснюються з урахуванням збереження історичного центру, а також чіткого поділу території на зони — промислову, житлову, ландшафтну. Вперше в містобудівній практиці головним критерієм доцільності зведення об'єктів визначено економне витрачання енергоресурсів.

Про неухильне дотримання в Сумах виробленої концепції свідчить й такий недавній факт. Виконком міської Ради не дозволив зводити в районі вулиці Жовтневої два висотних будинки.

Віталій МАКСЮТЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Суми.

УБИ...

Зрозумівши... дане алібі, ні... причетних до... дей йому вж... жуть, Степан ... піти ва-банк ... заложників з... з ним в одні... завши їх, пр... матум: вогне... боезапаси до ... та можливіст... покинути тер... ізолятора в с... двох. Інакше... переконливост... скроні одного... гостро заточе...

Так, йому ... тися. Адже ... не цінував ... Особливо не... коли перед ни... бір: життя лю... Першою й... стала старе... ниця К. Г... тила Степа... — приятель... мінника. И ... машнім вином... ся, заспішила... як повернула... ла: Велів щу... пожитках. Кр... трималася ба... знайшов от ні... редодні знял...

Об'є...

ХТО НА... ВЧИВ...

У інспекто... га Миколи ... двоє вихованц... кий Том нав... вити всяких ... типів, що і пр... рував, затрим... крадача маш... сім недавно. ... Альма специ... на пошуках ... ків.

На фото: ... **міліції Мико...** **КАНТ з вих...**
Фото М. ПАС...
Рівне.

ЗАПІЗНІЛЕ ОСВІДЧЕННЯ

Ностальгія

Потрапив нещодавно на очі пожовклий лист від матері. І сколихнув душу...

Така вже, видно, доля матерів наших — чекати. Викохує вона тебе, ночами не спить, а ти, тільки-но зіп'явся на ноги, думаєш, куди б його подалі з дому чкурнути. Отак і я колись після дев'ятого класу подався з рідної оселі, від своєї матері, батька. В незнайоме місто, до чужих людей, у казенний гуртожиток.

Мати, правда, не забороняла, але й не дуже раділа моєму рішенню. Говорила: «Може, вдома залишишся, а після армії — видно буде, що його робити». Ні, не послухався, хотів бути капітаном.

Якось, пам'ятаю, не витримав, кинув зовсім навчання на першому курсі в столичному річковому училищі (хоча його директор і умовляв мене цього не робити) і несподівано з'явився на порозі батьківської оселі. Впав на старе дерев'яне, ще саморобне дідівське ліжко, і довго навзрид плакав. Тихесенько підсіла матір і своїми шорсткими, немов те чорне, все зоране бороздами весняне поле, долонями гладила мене по голові. Та недовго побув тоді вдома, закінчив десятий клас і знову подався до міста.

Вчився, працював, одружився, отримав квартиру, діти почали ходити до школи. Часом було нелегко — міське життя для сільчанина незвичне. Зрідка навідувався в село, знав: мати чекає. Тільки тепер розумію, як вона чекала!..

Нема вже батька, не стало й матері. І так нестерпно хочеться знову додому, в рідне село Карпоки Козелецького району на Чернігівщині, до порожньої хати, куди, вирушивши у світ широкий, так нечасто (злочинно нечасто) приїжджався.

Олекса ВАЩЕНКО,
фотокореспондент республіканської дитячої газети «Зірка», депутат Київради. Фото автора.

Дорогие мої діти
Бажаю я Вам ніколи
незнать горя
хай завжди
сміх і радість
наповнюють Вашу
хату і міцного Вам здоров'я

Ваша Мати

…Я СКАЖУ, ХТО ТИ

Нотатки неупередженого

…спорт! — по…бітниця ощад… зайшов, аби …сто три кар…ну термінову

…ь, я простяг…о свій серпас…й і був прос…ний, коли по… акуратно за… видану мені …документа ра…підписом.

…ення союзно…рдо пояснила … — Тепер, скі…ижок у вас не …'ятисот карбо…ць не одержи…

…по…алося …к таки універ…и паспорт. Це …доном, стверд… нагоді цілком …ення водія, чи, …хового поліса. …олітньому дос…ися — мало! …іба з якогось …я можна щось …людину? Звіс… нас один пог…дну сторіночку … і король, як …ий: усе, мов на долоні: одружений, стільки-то дітлахів, і навіть як їх звати відомо. А далі — де прописаний, чи служив у армії, чи відбував строк — геть усе, аж до резус-фактора. Недаремно в народі кажуть: покажи мені свій паспорт, і я скажу, хто ти.

А відтепер знатимемо ще більше. Так би мовити, розширилися обрії гласності. Все ж таки, яке мудре рішення прийняв союзний уряд! Правильно вчинив! Хай кожен знає, скільки грошей знято з ощадкнижки за місяць. Гласність — єдиний шлях для запобігання різним там зловживанням. Начувайтеся невірні чоловіки! Не вийде тепер мати окремі книжки для дружини і коханки! Нині від пильного ока жінки, а також громадськості не вдасться приховати ані шеляга ваших заощаджень! Та й дружина від чоловіка нічого не приховає — бо ж геть усе у паспорті відображено.

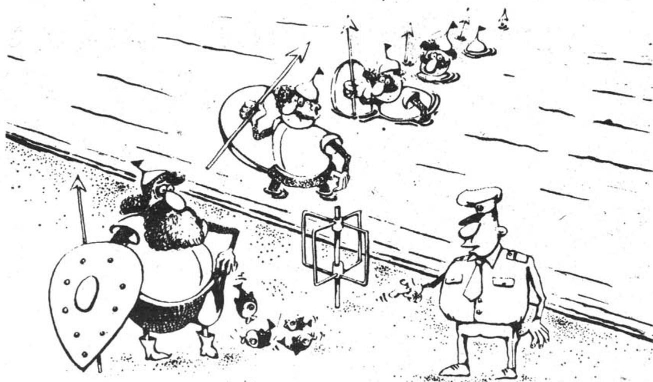
Та особисто я сприймаю це лише як початок. І переконаний: мало зазначати, скільки цього місяця зняв з ощадкнижки. Слід занотовувати у паспорті й те, на що ці гроші витратив! Уявіть собі, як зручно. У наш час тотального дефіциту — записувати у паспорті кожну покупку. Подумайте тільки, яку кругленьку суму можна одразу зекономити на друкуванні купонів, талонів та різних там карток споживача? Зиркнув продавець до вашого паспорта і одразу знає: належну вам пару шкарпеток ви у цьому календарному році вже придбали. А другу — дзузьки!

Пропонований варіант відкриватиме й інші перспективи. Наприклад, у графі, де зазначено прописку, можна буде з точністю до стільця визначити, чим умебльована ваша оселя. Стіл записаний? Сервант є? Канапа — теж? Отже до меблевого магазину в найближчі кілька років й не потикайся!

Зручно? Безперечно. Для продавців, покупців, кадровиків, співробітників карного розшуку, словом — для всіх. А отже треба не спинятися на напівзаходах, а діяти далі в цьому напрямку — рішуче, в інтересах усього суспільства і кожного громадянина зокрема.

І хай кажуть деякі несвідомі, що буцімто настав час паспорт взагалі відмінити. Не від-, а замінити його треба. На новий, грубезніший, щоб мав не одну сотню сторінок. Аби для всіх записів місця вистачило!

Тимофій ПРОКОПЕНКО.

Мал. Юрія ГОЛОВЧЕНКА.

Експрес-коментар

…ЦИДЕНТ БІЛЯ …АРАДНИХ ДВЕРЕЙ

…ТРОП…К. Не…айова рада …ала мітинг з …і проголошен…обійдено й ос…Прибалтиці. До …есено пропози…ся до Вер…України, аби …з парламента…публік, обгово…овне ставлен…республіканськ…етів. Пролуна…позиція не ли…обурення діями … промислового …армії, а й за…вки Президен…лова …йової …Шулик, котрий …пробував поста…сування обидві …різно. Але бли… чоловік, які …майдані, напо…сті «пункту». …адали: Прези… обіцяв служи…народові, а не полковникам та генералам. Особисто мені вперше довелося спостерігати таку неприязнь до Горбачова з боку «рядових людей», а не «апаратників».

Того ж дня прес-центр обкому Компартії поширив таку інформацію: напередодні вночі невідомі підпалили службові (непарадні) двері обкому КПУ та міськвиконкому. Погасили вчасно, ні великої шкоди, ані збитків не завдано. Кримінальну справу порушено. Я зважився провести невелике опитування знайомих і незнайомих: що вони думають з приводу інциденту. Домінували відповіді — ким би це не було вчинено, вчинено провокаційно-навмисно. Щоб потім, з позицій будь-якої партії, виправдати силові методи.

Микола НЕЧИПОРЕНКО,
власний кореспондент
«Голосу України».

ГЕТЬ ХМАРОЧОСИ

Групу проектувальників, архітекторів, будівельників з Сум удостоєно звання лауреатів премії Ради Міністрів СРСР за 1990 рік. Високою відзнакою оцінено їх вклад у розробку генерального плану розвитку міста до 2005 року.

— Особливість плану полягає в тому, — сказав головний архітектор Сум Ю. Кобиляков, — що реконструкція й будівництво в обласному центрі здійснюються з урахуванням збереження історичного центру, а також чіткого поділу території на зони — промислову, житлову, ландшафтну. Вперше в містобудівній практиці головним критерієм доцільності зведення об'єктів визначено економне витрачання енергоресурсів.

Про неухильне дотримання в Сумах виробленої концепції свідчить й такий недавній факт. Виконком міської Ради не дозволив зводити в районі вулиці Жовтневої два висотних будинки.

Віталій МАКСЮТЕНКО,
власний кореспондент
«Голосу України».
Суми.

Обличчя злочинності

УБИВЦЯ ЗАХОПЛЮЄ ЗАЛОЖНИКІВ

Зрозумівши, що ні вигадане алібі, ні обмовляння не причетних до злочинів людей йому вже не допоможуть, Степан Велєв вирішив піти ва-банк. Він захопив заложників з тих, хто сидів з ним в одній камері. Зв'язавши їх, пред'явив ультиматум: вогнепальну зброю, боєзапаси до неї, автомобіль та можливість без перепон покинути територію слідчого ізолятора в обмін на життя двох. Інакше... Для більшої переконливості приставив до скроні одного із захоплених гостро заточений прут.

Так, йому було чого боятися. Адже він ні на гріш не цінував життя інших. Особливо не замислювався, коли перед ним поставав вибір: життя людини чи гроші. Першою його жертвою стала старенька колгоспниця К. Гоменюк. Впустила Степана до хати — приятель же її племінника. И пригостити домашнім вином не відмовилася, заспішила до підвалу. А як повернулася, то й застала: Велєв шукав щось у її пожитках. Краще була б затрималася бабуся, хай би знайшов оті гроші, які напередодні зняла з ощадкнижки...

А потім була пенсіонерка М. Балакіна, її вбивця запримітив, коли вона вдало приторговувала квітами. Отже, гроші водяться. До неї знайшов інший підхід — взявся дістати дефіцитну поліетиленову плівку. По-звірячому вбивши жінку металевим шкворенем, заволодів магнітофоном «Панасоник», сервізом та грошима.

Після вдалої операції можна було й погуляти. В один з розважальних днів С. Велєв зґвалтував дівчину, з якою тільки-но познайомився. А коли вона заявила, що піде в міліцію, задавив її...

Після цього всього, затриманий й притиснутий неспростовними доказами, сподівався ще врятуватися. Але й заложники його не «виручили». Було вжито оперативних заходів до їх вивільнення, до знешкодження злочинця. Завершення цієї моторошної історії — вирок судової колегії Одеського обласного суду: вища міра покарання.

Георгій ВОРОТНЮК,
власний кореспондент
«Голосу України».
Одеса.

ПОГОДА

30—31 січня на Україні очікується хмарна з проясненнями погода. Вдень по республіці, крім південних областей, часом сніг, слабка хуртовина. Вітер північно-західний, 7—12 метрів на секунду, поривчастий. Температура повітря 8—13, у південних областях 0—5 градусів морозу. 31 січня вночі посилення морозу до 26—30 градусів, в південних областях 15—20 градусів морозу.

По Києву та області сьогодні без опадів. Вітер північно-східний, 7—12 метрів на секунду, поривчастий, температура повітря 8—13 градусів морозу.

…ПІЗНІЛЕ ОСВІДЧЕННЯ

…альгія

…долонями глади…ові. Та недовго …ма, закінчив де…ову подався до …

…ював, одружив…артиру, діти по…о школи. Часом … — міське життя … незвичне. Зрід… в село, знав: …ьки тепер розу… чекала!..

…батька, не стало …к нестерпно хо…додому, в рідне … Козелецького …ернігівщині, до …и, куди, виру…широкий, так не…о нечасто) наві…

Дорогие мої діти
Бажаю я Вам ніколи
не знать горя
хай завжди
сміх і радість
наповнюють Вашу
хату і міцного Вам здоров'я

Ваша Мати

… ВАЩЕНКО,
…ондент рес…кої дитячої …ка», депутат
Фото автора.

Об'єктив

ХТО НА КОГО ВЧИВСЯ

У інспектора-кінолога Миколи Дишканта двоє вихованців. Великий Том навчився ловити всяких злочинних типів, що і продемонстрував, затримавши викрадача машини, зовсім недавно. Маленька Альма спеціалізується на пошуках наркотиків.

На фото: старшина міліції Микола ДИШКАНТ з вихованцями.

Фото М. ПАСІЧНИКА.
Рівне.

Основи законодавства Союзу РСР і республік про зайнятість населення

(Продовження. Початок на 2-й, 3-й стор.).

2. Підприємства, установи і організації зобов'язані створювати у встановленому порядку спеціалізовані робочі місця для інвалідів, а в разі невиконання цієї вимоги провадити цільові фінансові відрахування в Державний фонд сприяння зайнятості для організації працевлаштування інвалідів. Розміри таких відрахувань визначаються в порядку і на умовах, встановлених законодавством республік.

Затрати роботодавців на створення додаткових робочих місць для інвалідів, підготовку і перепідготовку осіб зазначених категорій можуть компенсуватися за рахунок коштів Рад народних депутатів, а також Державного фонду сприяння зайнятості та інших коштів.

Ліквідація робочих місць для інвалідів провадиться тільки за погодженням з місцевими Радами народних депутатів.

3. Кабінет міністрів СРСР, уряди республік, місцеві Ради народних депутатів можуть надавати пільги по оподаткуванню та інших платежах у союзний, республіканський і місцевий (аж до повного звільнення від сплати податків та інших платежів) бюджети за прийом на роботу громадян, які потребують соціального захисту.

Стаття 21. Участь профспілок у сприянні зайнятості

1. Професійні спілки беруть участь у розробці державної політики зайнятості, відповідних законодавчих актів Союзу РСР і республік, і рішень місцевих Рад народних депутатів.

2. Органи державного управління, господарські органи і професійні спілки регулярно проводять спільні консультації з проблем зайнятості. За їх підсумками можуть укладатись колективні угоди (договори), до яких включаються заходи, спрямовані на сприяння і збереження зайнятості, захист вивільнюваних працівників, а також трудящих, які потребують соціального захисту, зобов'язання з боку органів державного управління по наданню інформації про економічні, фінансові умови проведення політики зайнятості та інші питання, що зачіпають інтереси трудящих у галузі зайнятості.

Стаття 22. Державний фонд сприяння зайнятості

1. Державний фонд сприяння зайнятості як самостійна фінансова система утворюється на місцевому, республіканському і союзному рівнях у порядку, який визначається законодавством Союзу РСР і республік, і використовується для фінансування заходів щодо реалізації політики зайнятості і ефективної діяльності державної служби зайнятості.

2. Напрями витрачання коштів Державного фонду сприяння зайнятості визначаються в державних програмах зайнятості з урахуванням пропозицій відповідних координаційних комітетів сприяння зайнятості.

3. Державний фонд сприяння зайнятості утворюється за рахунок:

обов'язкових відрахувань підприємств, установ, організацій і кооперативів незалежно від форм власності і господарювання;

коштів союзного, республіканських і місцевих бюджетів;

добровільних внесків радянських та іноземних підприємств, громадських організацій і громадян та інших надходжень.

При цьому до 90 процентів коштів Державного фонду сприяння зайнятості, утворюваних на територіях за рахунок відрахувань підприємств, установ, організацій, кооперативів, залишається в розпорядженні республіки і не менш як 10 процентів — централізується в загальносоюзну частину фонду.

Конкретні розміри обов'язкових відрахувань, порядок та умови направлення цих коштів визначаються законодавством Союзу РСР і республік, рішеннями місцевих Рад народних депутатів у межах їхньої компетенції.

4. Розпорядження коштами Державного фонду сприяння зайнятості перебуває в компетенції державної служби зайнятості.

5. Державний фонд сприяння зайнятості звільняється від сплати податків від доходів, одержуваних від комерційної діяльності, а також державних і митних зборів, що вносяться в союзний бюджет.

Стаття 23. Організація громадських робіт

Місцеві Ради народних депутатів на пропозицію і з участю державної служби зайнятості організовують проведення оплачуваних громадських робіт на підприємствах, в установах, організаціях, що є в їхній власності, і за договорами — на інших підприємствах, в установах, організаціях.

З особами, які бажають брати участь у громадських роботах, укладаються договори строком до двох місяців з правом їх продовження. Переважним правом укладення договорів користуються громадяни, зареєстровані як безробітні.

При виконанні громадських робіт громадянам гарантується оплата праці за виконуваною роботою, але не нижче від збільшеної на 15 процентів допомоги по безробіттю, включення часу цих робіт у загальний та безперервний трудовий стаж. На них поширюються соціальні гарантії, включаючи право на пенсійне забезпечення і виплату допомоги по тимчасовій непрацездатності.

Фінансування громадських робіт провадиться за рахунок місцевого бюджету і залучення коштів Державного фонду сприяння зайнятості.

Порядок організації та умови проведення громадських робіт визначаються законодавством Союзу РСР і республік.

Стаття 24. Професійна підготовка, підвищення кваліфікації і перепідготовка незайнятих громадян

1. Професійна підготовка, підвищення кваліфікації та перепідготовка осіб, зареєстрованих у службі зайнятості як такі, що шукають роботу, можуть здійснюватися в разі, якщо:

неможливо підібрати підхожу роботу через відсутність у громадянина необхідної професійної кваліфікації;

необхідно змінити кваліфікацію у зв'язку з відсутністю роботи, яка відповідала б наявним у громадянина професійним навичкам;

втрачена здатність до виконання роботи за колишньою професією.

2. Професійна підготовка, підвищення кваліфікації та перепідготовка таких громадян здійснюються за направленнями державної служби зайнятості в навчальних центрах цієї служби або в інших навчальних закладах за направленнями цієї служби за рахунок коштів, передбачених на зазначені цілі в Державному фонді сприяння зайнятості.

Розділ IV.

Соціальні гарантії при втраті роботи

Стаття 25. Гарантії матеріальної підтримки

Держава гарантує громадянам, які втратили роботу, вперше шукають її, а також бажають відновити трудову діяльність після тривалої перерви:

а) надання особливих гарантій працівникам, які вивільняються з підприємств, установ, організацій;

б) виплату стипендії в період професійної підготовки, підвищення кваліфікації або перепідготовки і включення цього періоду в загальний та безперервний трудовий стаж;

в) виплату допомоги по безробіттю;

г) подання матеріальної допомоги безробітному громадянину і членам його сім'ї з урахуванням наявності престарілих і неповнолітніх утриманців.

Стаття 26. Особливі гарантії матеріальної підтримки працівникам, які вивільняються з підприємств, установ, організацій

1. За працівниками, які вивільняються з підприємств, установ, організацій при розірванні трудового договору у зв'язку з реорганізацією і ліквідацією підприємств, установ, організацій або здійсненням заходів щодо скорочення чисельності (штатів), зберігаються на період пошуку роботи, але не більш як на три місяці середня заробітна плата з урахуванням вихідної допомоги та безперервний трудовий стаж за умови, якщо вони протягом 10 календарних днів після звільнення зареєструвалися в службі зайнятості як особи, які шукають роботу. В будь-якому випадку вивільнюваним із зазначених причин працівникам виплачується вихідна допомога в розмірі не нижче від середньомісячного заробітку.

Виплата вихідної допомоги і середнього заробітку, що зберігається, провадиться за колишнім місцем роботи.

Якщо після закінчення тримісячного періоду вивільнюваному працівнику не буде надано підхожої роботи, а також у разі його відмови в зазначений період від двох пропозицій такої роботи він набуває статусу безробітного.

При відсутності у ліквідовуваних підприємств, установ, організацій коштів, призначених для розрахунків з вивільнюваними громадянами, рішення про виплату компенсацій провадиться в порядку і на умовах, встановлених законодавством Союзу РСР і республік.

2. За трудящими, які вивільняються з підприємств, установ, організацій у зв'язку з їх ліквідацією, реорганізацією, скороченням чисельності (штатів) і проходять професійне перенавчання або підвищення кваліфікації з відривом від виробництва за новим місцем роботи, на весь період навчання зберігається середня заробітна плата за попередньою роботою. При обчисленні оподатковуваного прибутку сума балансового прибутку підприємств, установ, організацій зменшується на суму коштів, затрачених ними на професійну підготовку, підвищення кваліфікації та перепідготовку таких працівників.

Якщо для працевлаштування вивільненого працівника буде потрібне попереднє підвищення кваліфікації або перенавчання, то воно провадиться на аналогічних умовах за рахунок коштів підприємства, установи, організації, з якої відбулось вивільнення, у випадку, коли протягом двох років, що передували вивільненню, працівник не мав можливості підвищити на даному підприємстві свою кваліфікацію або здобути суміжну професію.

3. У разі необхідності державна служба зайнятості може компенсувати підприємствам, установам, організаціям повністю або частково затрати на організацію навчання прийнятих на роботу громадян, вивільнюваних з інших підприємств, установ, організацій.

4. До вивільнюваних працівників прирівнюються особи, які втратили роботу в результаті нещасного випадку на виробництві або настання професійного захворювання з не залежних від них причин і потребують працевлаштування і професійної підготовки, підвищення кваліфікації та перепідготовки.

Стаття 27. Розміри стипендій, виплачуваних громадянам у період професійної підготовки, підвищення кваліфікації та перепідготовки

1. Громадянам, які втратили роботу і заробіток (трудовий дохід), зареєстровані в службі зайнятості як особи, що шукають роботу, в період професійної підготовки, підвищення кваліфікації або перепідготовки виплачується стипендія:

тим, хто не має дітей та інших утриманців, — у розмірі не менш як 50 процентів основної заробітної плати за колишнім місцем роботи, обчисленої стосовно до рекомендованих державою тарифних ставок (окладів), з урахуванням відрядного приробітку або доплат за виконання нормованих завдань (у подальшому — основна заробітна плата);

тим, хто має дітей та інших утриманців, — у розмірі не менш як 50 процентів середньої заробітної плати за колишнім місцем роботи.

При цьому розмір стипендії має бути не нижчим від мінімальної заробітної плати, встановленої законодавством Союзу РСР, і не більш як 70 процентів середньої заробітної плати, що склалася в республіці, краї, області.

2. Громадянам, які вперше шукають роботу, звільнені за порушення трудової дисципліни, а також тривалий час не працюють і потребують професійної підготовки, підвищення кваліфікації та перепідготовки, стипендія призначається в розмірі, встановленому законодавством Союзу РСР і республік, але не нижче від розміру допомоги по безробіттю, передбаченої для цієї категорії населення.

Стаття 28. Умови і строки виплати допомоги по безробіттю

1. Допомога по безробіттю виплачується громадянам, визнаним у встановленому порядку безробітними.

Право на одержання допомоги по безробіттю настає не пізніше 11-го дня з моменту звернення громадянина до державної служби зайнятості аж до вирішення питання про працевлаштування.

2. Строки виплати допомоги визначаються законодавством республік, але не менш як 26 календарних тижнів протягом 12-місячного періоду для осіб, які втратили роботу і заробіток (трудовий дохід) або прагнуть відновити трудову діяльність після тривалої (більше одного року) перерви, і 13 календарних тижнів — для осіб, які шукають роботу вперше.

Для громадян, які втратили роботу і заробіток (трудовий дохід), допомога по безробіттю виплачується в разі, якщо вони протягом 12 місяців, що передували початку безробіття, мали оплачувану роботу (трудовий дохід) не менш як 12 календарних тижнів на умовах повного робочого дня (тижня) або на умовах неповного робочого дня (тижня) з перерахуванням на 12 календарних тижнів з повним робочим днем (тижнем).

3. У період одержання допомоги безробітний зобов'язаний сприяти працевлаштуванню в порядку і на умовах, що визначаються законодавством республік.

Стаття 29. Порядок продовження строків виплати допомоги по безробіттю громадянам із стажем роботи, який дає право на пенсію

1. Для громадян, загальний трудовий стаж яких відповідно до Закону СРСР «Про пенсійне забезпечення громадян в СРСР» дає право на пенсію (включаючи пенсії на пільгових умовах), тривалість періоду виплати допомоги по безробіттю збільшується на два календарних тижні понад встановлені 26 календарних тижнів за кожний рік роботи, що перевищує пенсійний стаж.

2. Безробітні, загальний трудовий стаж яких дає право на виплату допомоги по безробіттю протягом 52 календарних тижнів, мають право на достроковий (за один рік до встановленого законодавством строку) вихід на пенсію.

Законодавством республік за рахунок власних коштів може передбачатися збільшення періоду дострокового виходу на пенсію зазначених категорій громадян.

Стаття 30. Порядок визначення розмірів допомоги по безробіттю

1. Допомога по безробіттю для осіб, які втратили роботу і заробіток (трудовий дохід), встановлюється в процентному відношенні до основної заробітної плати за колишнім місцем роботи, обчисленої в середньому за рік.

Допомога по безробіттю в усіх інших випадках, включаючи громадян, які шукають роботу вперше, встановлюється в процентному відношенні до мінімальної заробітної плати.

2. Безробітним, які мають дітей віком до 14 років та інших утриманців, розмір допомоги підвищується відповідно до законодавства республік.

3. Особам, які проживають у районах, де до заробітної плати встановлено коефіцієнти, розміри допомоги по безробіттю визначаються на період їх проживання в цих районах із застосуван-

(Закінчення на 7-й стор.).

Основи законодавства Союзу РСР і республік про зайнятість населення

(Закінчення. Початок на 2-й, 3-й, 6-й стор.).

ням коефіцієнта, встановленого в даному районі для працівників невиробничих галузей.

4. Розмір допомоги по безробіттю підлягає індексації у встановленому порядку.

Стаття 31. Мінімальний розмір допомоги по безробіттю для осіб, які втратили роботу і заробіток

1. У разі втрати роботи і заробітку (трудового доходу) громадянам, які мають право на одержання допомоги по безробіттю, гарантується її виплата в розмірі не менше 50 процентів основної заробітної плати за попереднім місцем роботи, але не нижче від встановленої законодавством Союзу РСР мінімальної заробітної плати.

2. У період одержання громадянином допомоги по безробіттю його безперервний трудовий стаж не переривається.

3. Законодавством республік за рахунок власних коштів можуть передбачатися збільшення розмірів допомоги і строків її виплати з урахуванням загального трудового стажу, сімейного становища та інших обставин.

Стаття 32. Мінімальний розмір допомоги по безробіттю для осіб, звільнених із Збройних Сил

Громадяни, звільнені з військової служби із Збройних Сил, а також прикордонних, внутрішніх, залізничних та інших видів військ, органів внутрішніх справ та державної безпеки, мають право на одержання допомоги на умовах, передбачених законодавством Союзу РСР.

При цьому розмір допомоги не може бути нижчий від встановленої законодавством Союзу РСР мінімальної заробітної плати.

Законодавством республік за рахунок власних коштів можуть встановлюватись більш пільгові умови подання допомоги.

Стаття 33. Мінімальний розмір допомоги по безробіттю для осіб, які вперше шукають роботу

Громадянам, які вперше шукають роботу і мають право на одержання допомоги по безробіттю, гарантується її виплата в розмірі не менше 75 процентів від встановленої законодавством Союзу РСР мінімальної заробітної плати у випадку ненадання службою зайнятості можливостей для професійної підготовки чи працевлаштування.

Стаття 34. Мінімальний розмір допомоги по безробіттю для осіб, які шукають роботу після тривалої перерви

Громадянам, які прагнуть поновити трудову діяльність після тривалої перерви, гарантується її виплата в таких розмірах:

а) для осіб, які мають професію (спеціальність), а також осіб, оплачувана зайнятість яких протягом 12 місяців становить менше 12 календарних тижнів, при наявності загального трудового стажу не менше одного року — не нижче 100 процентів протягом перших 13 календарних тижнів і 75 процентів — у наступні 13 календарних тижнів від встановленої законодавством Союзу РСР мінімальної заробітної плати за умови, що їх працевлаштування не вимагає професійної підготовки, підвищення кваліфікації чи перенавчання;

б) в інших випадках, включаючи осіб, які не мають професії (спеціальності), — не нижче 75 процентів від встановленої законодавством Союзу РСР мінімальної заробітної плати при ненаданні службою зайнятості можливостей для професійної підготовки.

Стаття 35. Мінімальні розміри допомоги по безробіттю для осіб, які завершили професійну підготовку і перепідготовку

Громадяни, визнані безробітними після завершення професійної підготовки і перепідготовки з відривом від виробництва, мають право на одержання допомоги по безробіттю в розмірі не нижче від встановленої законодавством Союзу РСР і республік мінімальної заробітної плати.

Стаття 36. Припинення виплати допомоги по безробіттю

Виплата допомоги по безробіттю може бути припинена на строк до трьох місяців, або припинена зовсім, або її розмір скорочений у випадках:

а) відмови громадянина від двох пропозицій підхожої роботи, як і від двох пропозицій такої роботи після завершення професійного навчання (перенавчання) за направленням державної служби зайнятості;

б) видачі громадянину у встановленому порядку вихідної допомоги та інших виплат при вивільненні з підприємств, установ і організацій, що забезпечують одержування часткове і тимчасове відшкодування втраченого заробітку;

в) звільнення за порушення трудової дисципліни;

г) звільнення з колишнього місця роботи за власним бажанням без поважних причин;

д) працевлаштування на тимчасову роботу в період одержання допомоги по безробіттю без повідомлення державної служби зайнятості;

е) порушення умов пункту 3 статті 28 цих Основ;

є) відсутності громадянина за постійним місцем проживання;

ж) спроби одержання чи одержання допомоги по безробіттю обманним шляхом.

Стаття 37. Матеріальна допомога

Членам сім'ї безробітного, які перебувають на утриманні, а також громадянам, що втратили право на допомогу по безробіттю у зв'язку із закінченням встановленого строку її виплати, може подаватися матеріальна та інша допомога, включаючи дотації за користування житлом, комунальними послугами, громадським транспортом. Порядок і умови подання матеріальної та іншої допомоги, що виділяється з бюджету республіки, місцевих Рад народних депутатів, визначаються законодавством республік, рішенням місцевих Рад народних депутатів, а також колективними договорами (угодами).

Розділ V. Контроль і відповідальність за порушення законодавства про зайнятість населення

Стаття 38. Органи, які здійснюють контроль

Контроль за реалізацією законодавства про зайнятість населення здійснюється Радами народних депутатів, відповідними державними органами, професійними спілками та інспекцією державної служби зайнятості.

Стаття 39. Відповідальність за порушення законодавства про зайнятість населення

Законодавством республік встановлюється дисциплінарна, матеріальна, адміністративна і кримінальна відповідальність за порушення законодавства про зайнятість населення.

Президент Союзу Радянських Соціалістичних Республік М. ГОРБАЧОВ

Москва, Кремль. 15 січня 1991 р.

Постанова Верховної Ради СРСР

Про введення в дію Основ законодавства Союзу РСР і республік про зайнятість населення

Верховна Рада СРСР **постановляє:**

1. Ввести в дію Основи законодавства Союзу РСР і республік про зайнятість населення з дня опублікування, розділ IV «Соціальні гарантії при втраті роботи» (статті 25—37) — з 1 липня 1991 року.

Верховні Ради республік вправі вводити в дію розділ IV «Соціальні гарантії при втраті роботи» Основ з більш раннього строку при наявності необхідних коштів.

2. Встановити, що в 1991 році Державний фонд сприяння зайнятості утворюється за рахунок обов'язкових відрахувань підприємств, установ, організацій і кооперативів у розмірі 1 процента від коштів на оплату праці, а також дотацій із союзного, республіканських і місцевих бюджетів, якщо інше не передбачено законодавством республік.

Рекомендувати Верховним Радам республік прийняти рішення щодо участі підприємств, установ, організацій і кооперативів у формуванні Державного фонду сприяння зайнятості, а також визначити порядок віднесення затрат, як правило, на собівартість продукції (робіт, послуг).

Доручити уряду СРСР вжити заходів до утворення Державного фонду сприяння зайнятості починаючи з 1 лютого 1991 року, а щодо дотацій з союзного бюджету — з 1 січня 1992 року.

3. Встановити, що в 1991 році для державних підприємств, установ, організацій основна заробітна плата для обчислення розміру допомоги по безробіттю визначається виходячи з середньої заробітної плати за винятком усіх видів премій і одноразових винагород.

4. Рекомендувати республікам встановити на 1991 рік:

квоти на створення спеціалізованих робочих місць для інвалідів у розмірі до 5 процентів від чисельності працюючих на даному підприємстві, в установі, організації. В разі невиконання підприємством, установою, організацією встановленої норми цільові відрахування в Державний фонд сприяння зайнятості, передбачені пунктом 2 статті 20 Основ, провадяться в розмірі середньої річної заробітної плати, яка склалась на підприємстві, в установі, організації, за кожне нестворене робоче місце;

як умову виплати громадянам допомоги по безробіттю період їх роботи не менше 36 календарних тижнів протягом 12 місяців, що передували початку безробіття.

5. Комісії Ради Союзу з питань розвитку промисловості, енергетики, техніки і технології, Комісії Ради Союзу з питань праці, цін і соціальної політики, Комітету Верховної Ради СРСР по законодавству спільно з урядом СРСР і профспілками, іншими комітетами Верховної Ради СРСР і постійними комісіями палат розглянути і подати в 1991 році у Верховну Раду СРСР пропозиції щодо зміни Закону СРСР «Про підприємства в СРСР» відносно встановлення першочергових розрахунків з трудящими при банкрутстві, ліквідації і реорганізації підприємства.

6. Комітету Верховної Ради СРСР у справах ветеранів та інвалідів, Комісії Ради Союзу з питань праці, цін і соціальної політики спільно з урядом СРСР на розвиток статті 32 Основ розробити і подати в першому півріччі 1991 року у Верховну Раду СРСР проект союзного закону, який передбачає особливі гарантії для осіб офіцерського складу, прапорщиків, мічманів і військовослужбовців надстрокової служби, осіб начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ та державної безпеки, звільнених із служби без права на пенсію.

7. Уряду СРСР:

внести в першому півріччі 1991 року на розгляд Верховної Ради СРСР пропозиції про приведення законодавчих актів СРСР у відповідність з прийнятими Основами;

прийняти в місячний строк необхідні нормативні акти по застосуванню Основ законодавства Союзу РСР і республік про зайнятість населення, визначити порядок формування системи професійної підготовки, підвищення кваліфікації та перепідготовки вивільнюваних працівників і незайнятого населення і організації оплачуваних громадських робіт, а також затвердити положення про Державний фонд сприяння зайнятості;

привести до 1 червня 1991 року акти уряду СРСР у відповідність з Основами законодавства Союзу РСР і республік про зайнятість населення та забезпечити перегляд і скасування міністерствами і відомствами СРСР їх нормативних актів, у тому числі інструкцій, які суперечать Основам;

провести переговори з іншими країнами про можливості працевлаштування радянських громадян за рубежем. Розглянути питання про створення спеціальної міграційної служби для забезпечення захисту прав та інтересів громадян у період їх професійної діяльності за кордоном, а також визначити порядок та умови видачі ліцензій на діяльність комерційних фірм, пов'язану з працевлаштуванням громадян СРСР за кордоном;

визначити порядок надання роз'яснень, пов'язаних з застосуванням Основ законодавства Союзу РСР і республік про зайнятість населення.

8. Рекомендувати Верховним Радам республік прийняти відповідно до Основ законодавства Союзу РСР і республік про зайнятість населення необхідні законодавчі акти.

9. Запропонувати Верховним Радам республік, місцевим Радам народних депутатів здійснювати необхідні заходи щодо забезпечення зайнятості населення і соціального захисту громадян.

10. Рекомендувати найвищим органам влади республік привести республіканське законодавство у відповідність з Основами.

Протокольно.

1. Доручити Комітету Верховної Ради СРСР по законодавству спільно з урядом СРСР, іншими комітетами Верховної Ради СРСР і постійними комісіями палат при підготовці проектів Основ законодавства Союзу РСР і республік про працю, основ цивільного законодавства Союзу РСР і республік та Закону СРСР про робочий час розглянути питання про введення в ці законодавчі акти норми, яка передбачає в разі заподіяння великої матеріальної шкоди одній організації чи регіону з вини іншої організації чи регіону можливість компенсації цієї шкоди центральними органами влади та управління з наступним відшкодуванням цієї шкоди винною стороною.

Цю законодавчу норму необхідно ввести з метою запобігання блокадам та іншим протиправним діям, які завдають великої матеріальної шкоди.

2. Ввести в дію пункт «д» статті 5 цих Основ для молодих спеціалістів — випускників державних навчальних закладів, які вступили до навчального закладу з 1 вересня 1991 року.

Голова Верховної Ради СРСР А. ЛУК'ЯНОВ

Москва, Кремль. 15 січня 1991 р.

— Наш прес-клуб —

ОЧИМА ЗАРУБІЖНИХ КОЛЕГ

«Продукт «холодної» війни», Хусейн скаржився незадовго до вторгнення у Кувейт на те, що Радянський Союз перестав бути великою державою. Його радянські покровителі, сумно говорив він, здійснили акт «втечі». Вони надали можливість США залишитися єдиною супердержавою».

«Ю. С. ньюс енд Уорлд ріпорт» (США).

* * *

«Усунення» ядерного потенціалу Саддама, що народжується, за допомогою випереджального удару, не дасть остаточного рішення, як цього не трапилося, коли Ізраїль кілька років тому завдав удару по (іракському) реактору «Озіріс». Воно лише штовхне Саддама або його наступників до ще більш впертих намагань одержати те, чого їм не дають. Тільки терпляча розробка збалансованого договору, який заборонить зброю масового знищення на усьому Близькому Сході, принесе плоди».

«Крісчен сайєнс монітор» (США).

* * *

«Надії на мир розвіялися й розбиті через упертість диктатора. Ніякі заклики й погрози не спонукали Хусейна відмовитися від своєї здобичі — Кувейту. Саддам зробив колективним заложником весь іракський народ. Як завжди, прості люди змушені платити життям, добробутом, майбутнім за провали свого керівника».

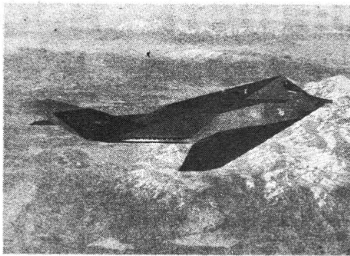
«Франкфуртер рундшау» (ФРН).

* * *

«Незважаючи на висловлювання президента (США), що війну краще починати «раніше, ніж пізніше», Пентагону все ще потрібний час, щоб повністю підготуватися до воєнних дій. Підрозділи деяких танкових дивізій все ще перекидаються до Саудівської Аравії. Вони займуть бойові рубежі не раніше кінця поточного місяця».

Телекомпанія Сі-бі-ес (США).

ПЕРСИДСЬКА ЗАТОКА: ВИБУХИ, КРОВ...

Stealth-Bomber F-117A

ABC-Truppe aus der ČSFR

БУДНІ ВІЙНИ

Вони суворі, ці будні. Палають нафтосховища, рвуться бомби, а світ із жахом чекає, чи здійснить президент Іраку свою погрозу застосувати проти багатонаціональних сил зброю масового знищення. Авіація союзників, головною ударною силою якої є бомбардувальники — «невидимки «Стелс» (на знімку ліворуч), робить усе, щоб знищити заводи по виробництву цієї зброї та її сховища. Проте багатонаціональні сили готуються й до найгіршого, тому відпрацьовують техніку дій у захисному спорядженні (на знімку праворуч).

Фото з журналу «Шпігель» (ФРН).

ЗУСТРІЧ ВІДКЛАДАЄТЬСЯ

Відкладено заплановану на лютий радянсько-американську зустріч на найвищому рівні. Про це повідомлено після переговорів радянського міністра закордонних справ Бессмертних з президентом США Бушем і державним секретарем Бейкером. Виступаючи перед кореспондентами, радянський міністр і держсекретар сказали, що з уваги на війну у Перській затоці президенту Бушу було б недоцільно залишати Вашінгтон у середині лютого. Крім того, наголосили вони, потрібно більше часу для остаточного опрацювання договору про скорочення стратегічної ядерної зброї. Дату зустрічі між радянським та американським президентами, яка відбудеться у першій половині нинішнього року, буде визначено пізніше.

— Сміх крізь сльози —

З ІМПОРТНИМ ОБЛИЗНЕМ

Івана Степановича К. знаю давно. Зовсім не здивувався його дзвінку з пропозицією зустрітися. Водій, прекрасний знавець автомобілів, він значну частку життя присвячує їх удосконаленню, а решту — «пробиванню» новацій. Частенько це вдається, коли на допомогу приходить преса. Отож я не мав сумніву щодо предмета нашої бесіди. І — помилився.

Давній знайомий повів мову зовсім про інше. А почав із двох прохань: неодмінно розголосити його повість (щоб більше ніхто не пошився у дурні), не називати справжнього прізвища (щоб люди не сміялися над старим телепнем). Що ж до розказаного, воно здалося вартим уваги.

— Приятель загітував мого сина на «комерційну турпоїздку» до Югославії. Я не заперечував. Бо бачив, як важко нині одягнутися молодим. А їх у моїй хаті — син з невісткою, донька з зятем та троє їхніх дітей. Дав згоду і на використання наших сімейних «Жигулів».

Хлопці виклопотали вкладиші до паспортів, накупили різних «сувенірів» на продаж — від бензопили «Дружба» до дитячих іграшок, наладнали машину у далеку дорогу. А потім заметушилися у пошуках валюти. Бо без неї — ні придбати так звану «синю карту» — страховий поліс, без якого автомобіліст не вправі пересуватися шляхами жодної цивілізованої країни, ні в'їхати у Югославію (потрібен обмінний мінімум у «справжніх» грошах). Зрештою валюту знайшли — позичили у якогось лихваря більше тисячі німецьких марок, з умовою повернення боргу з 15-процентною надбавкою. Вже б двигуна запускати. Та тут сина скрутила недуга. Словом, як я став «туристом мимоволі», зрозуміло.

У дорозі поступово заспокоювався. Пригадав розповіді батька, який визволяв Югославію від фашистів. Про сердечність тамтешніх людей і їх приязне ставлення до Радянської Армії. Про те, що мова у них майже як наша. Супутник мій, синів приятель Семен, все повторював, що треба тримати курс на місто Кікінда, де діє своєрідний міжнародний ярмарок (це — поблизу кордонів Румунії та Угорщини).

Їхали ми Україною та Молдавією і добулися до контрольно-пропускного пункту поблизу села Леушени. Зупинилися кілометрів за п'ять до КПП — у кінці черги легковиків та автобусів. Посувалася вона вкрай повільно. Бували люди (з тих, що вже перетинали тут рубіж) запевнили нас, що «тягтися до шлагбауму доведеться доби чотири». Схоже, не збрехали: за півдня ми проїхали не більше 300 метрів. Меткий Семен (з молодих та ранніх), походивши вздовж черги, приніс «хабарну» ідею: треба перехопити прикордонника або митника, який дістається на службу, і той за сотню карбованців проведе нас в обхід черги. Я сказав, що бруднитися не хочу.

Перебули у машині, перекуняли ніч. А вранці Семен «зловив»-таки солдатика із зеленими погонами. Першого року служби, земляка-херсонця. Хлопець сів на переднє сидіння, і ми рвонули до пропускного пункту. Там водії з черги намагалися перепинити нам шлях. Але солдатик роль «живої перепустки» виконував справно. Від запропонованих Семеном грошей відмовився, але дві коробки цукерок і «палку» ковбаси взяв. «Земляки ж!» — промимрив.

На митниці сірий від безсонної ночі контролер наш вантаж майже не оглядав. Чи від утоми, чи тому, що бачив, як сердечно з нами прощався земляк у формі. Відтак ми опинилися в Румунії, де стражі кордону були суворіші. Попорпавшись у наших речах, забрали пляшку горілки, кілька пачок сигарет і дитячу іграшку. Пояснили: «сувенір!» і дозволили їхати далі.

Тисяча «румунських» кілометрів запам'яталася хіба що кепськими дорогами та дітлахами у дранті, які, ледь зупинялася машина, кидалися до неї жебрачити.

Нарешті — румуно-югославський КПП у селі Джамболія. Тут також валка легковушок з радянськими номерами. Але більшість стоїть на узбіччі. Потинялися, порозпитували. З'ясувалося, люди перечікують «незговірливу» зміну югославської митниці. А що, є «зговірлива»? Водії лише плечима стенали. Врешті-решт під'їхали на огляд. Довговолосий митник-югослав оглянув вантаж. «Знову базар?! — сказав бридливо. — Не можна. Надто багато краму». І — крапка. Приєдналися до тих, котрі на узбіччі. Вночі вдарив мороз...

Увечері третього дня (знову невдалого на митниці) «завітав» до нас румунський рекетир. Постукав у віконце «Жигулів» ручкою довгої швайки. «Давай цігар, або міло, або рибку (рибні консерви). Бо зроблю «п-ш-ш-ш!», — промовисто показав, як прохромлюватиме нам скати. Відкупилися шматком мила.

Вранці четвертого дня знову під'їхали на КПП. Вже знайомий патлатий митник зустрів нас зверхньою посмішкою: «Бідуєте? То платіть мито за товар. Тоді пропущу». Назвав суму, що пробивала величезну дірку у нашому валютному капіталі. «До того ж, — додав, — мені не подобається ваша «синя карта». Викиньте її. А нову купіть у мене. Інакше не пройдете». Ціну за страховий поліс заломив, як потім довідалися, утричі вищу. Та, змерзлі, голодні, неголені і всім цим принижені, ми погодилися. І в'їхали до Югославії. Практично без грошей, з мінімумом пального у баку.

Що було далі? У містечку Кікінді нам трохи поталанило. Шукаючи притулку, надибали хату, господар якої, словенець дід Павел, людяно поставився до нас: відігрів, підгодував і був порадником. У роки війни йому випало воювати пліч-о-пліч з «руснаками». «Може, й з отцем твоїм», — погодився, вислухавши про мого батька.

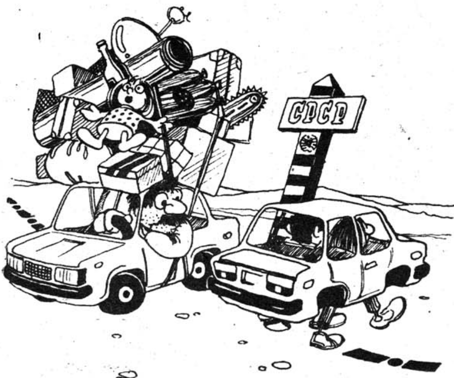
Три дні ми базарювали у Кікінді, захаращеній радянськими автомобілями і... товарами. Часом складалося враження, що всі пріпаликові скарби Вітчизни перекочували сюди. Та ще продавців незрівнянно більше, ніж покупців. Може, й справді так. Бо між «Жигулями», «Москвичами» та «Запорожцями» поважно походжали скоріш ділки-професіонали, ніж пересічні городяни. Ціну вони називали, як правило, у два-три рази нижчу, ніж у місцевих магазинах. Мабуть, між собою змовлялися. Принаймні за головний наш «капітал» — бензопилу «Дружба» — жоден не давав і на динар більш проти того, що ще у перший день запропонував один з комерсантів. Три дні розпродувалися, торгуючись за кожну копійку, себто пфеніг чи цент. За порадою діда Павела поїздили по сусідніх селах. Платили там щедріше. Але ми скоро зрозуміли, що всі надбавки спалюємо на бензині. А він у Югославії дуже дорогий.

Коли збули останнє (дефіцитні у Югославії, так само як і у нас, дрібні запчастини для «Лади»), підрахували виручку і були приголомшені. Хоч це м'яко сказано. Судіть самі: грошей вистачало лише для того, щоб вдома повернути валютний борг з процентами, на бензин і на придбання для малят по... пачці «жувачки» та по кока-колі у симпатичних пляшечках-гранчаках. Про купівлю джинсів, курток з «варенки», светрів та кофт, як напучували домашні, не могло бути й мови. Отак, схопивши облизня, ми й попрощалися з Кікіндою.

Чи втратило актуальність застереження Івана Степановича потенційним «туристам» нині, коли ціни на товари широкого вжитку у нас подерлися вгору? Мабуть, ні, бо, по-перше, ще чимало добра нагромаджено у комірчинах громадян, котрі мали вільні гроші і лихоманно вкладали їх у товари, коли ті ще були у наших магазинах. По-друге, ще міцно живе у нашій свідомості надія, що за морем теличка — таки полушка. Тоді як застереження щодо вартості перевозу вже стерлося. А шкода...

Едуард ДУБОВИК.

Херсон.

ЯК ЦЕ БУВАЄ

Читаю: самотня жінка з блакитними очима бажає познайомитися.

Мені, слава Богу, знайомитися вже пізно.

Боковим зором, з-під газети, крадькома, позираю на дружину. Ми з нею прожили вже двадцять п'ять років. Знайомилися — без оголошення в газеті. Як ото воно так виходить, що саме вона, а не інша, і саме того дня, і саме на тому місці? Діти питають: тату, як воно було? Хіба я знаю! Без газети — це точно. Двадцять п'ять років тому — теж точно. Усе інше — таємниця. Як тоді, так і тепер. Ось старша дочка, здається, збирається заміж. Хто він — я не знаю. А хочеться! Може, дати оголошення до газети: мовляв, трохи самотній батько (на старість ми всі трохи самотні) бажає познайомитися...

Але ж він — не прийде. Навіть якщо я збрешу, що не маю хоч би й маленьких шкідливих звичок і вищу освіту.

Що ж, я також свого часу — не прийшов.

І, можливо, зробив правильно. В усякім разі — не каюсь.

Хоч і досі не знаю — як це вийшло, без оголошення і попередження. Можливо, щастя завжди приходить саме так...

Михайло САЧКО.
Фото автора.

Дозвольте не погодитись

ПЕРЕКУВАТИ МЕЧІ. АЛЕ ЯК?

Зворотний бік конверсії

ДЕХТО СТВЕРДЖУЄ, ЩО БАГАТОРАЗОВЕ ЗРОСТАННЯ ВИПУСКУ ЦИВІЛЬНОЇ ПРОДУКЦІЇ НА ОБОРОННИХ ЗАВОДАХ ПЕРЕКРИВАЄ ВСІ ПЕРЕВИТРАТИ, ВИКЛИКАНІ НЕЮ. ЦЕ ВЕЛИКА ПОМИЛКА

Що потрібно, щоб «оборонка» працювала на споживчий ринок? Потрібно оплачувати основні фонди (а вони досить суттєві), зберігати кадровий потенціал, що можливо лише на основі стабільної зарплати й соціального розвитку підприємства.

Конверсія передавлює судини, якими пульсує централізоване фінансування. Скорочення (а не повне припинення випуску виробів) оборонної тематики вивільняє тисячі елітарних спеціалістів, заморожує деякою мірою процеси соціального розвитку.

Ще п'ять років тому «Південмаш» був на рівні середньої заробітної плати серед провідних підприємств нашого регіону. Сьогодні за цим показником ми на одному з останніх місць. І, як наслідок, за два останні роки підприємство залишили понад дві тисячі робітників найвищого класу.

Щорічні амортизаційні відрахування за не повністю використане обладнання становлять близько 20 мільйонів карбованців. Ця цифра підкреслює обсяги наших основних фондів. Звідси висновок: якщо гасло про конверсію не буде підкріплене з боку уряду реальними кроками, то занадто дорого обійдуться споживачеві товари широкого вжитку, які випущені оборонними підприємствами.

Коли «верхи» не думають, у «низів» спрацьовує інстинкт самозбереження. Саме цією обставиною можна пояснити рішення керівництва Уральського вагонобудівного заводу, яке реалізувало танки кооперативу «АНТ».

Проминувши моральний аспект цієї акції, відзначу, що дирекцію цього відомого підприємства було поставлено в такі умови, коли доводилося шукати «п'ятий кут». Політика конверсії в суто радянському варіанті залишила висококваліфікованого уральського танкобудівника без тринадцятої зарплати. Що було робити потопаючому? Хапатися за соломину. Він і вхопився... Хто ж винен у цій гучній історії? Директор танкозаводу чи ті, хто приймав легковажні рішення про конверсію?

Ясно й те, що, коли найближчим часом збитки підприємств оборонних галузей не будуть відшкодовані, декотрих з них чекає банкрутство. А це знову додаткові вогнища соціальної напруги.

Відомо — виробництво озброєння розвивається на основі довгострокових прогнозів і планів збройних сил зарубіжних держав. За декілька років до виходу з воріт підприємства першого зразка вкладаються величезні кошти в розвиток виробничих потужностей, капітальне будівництво. На сотнях заводів під випуск нового озброєння в одиничних екземплярах виготовляються унікальні вузькоспеціалізовані верстати й агрегати найвищої точності.

Усі затрати (а це сотні мільйонів карбованців) направляються з урахуванням того, що після випуску нових видів озброєння й поставки його Міністерству оборони, одержані за це кошти відшкодують виробничі затрати й дадуть змогу підприємству направити кошти на розвиток виробництва, житлове будівництво та інші соціальні потреби, у фонд матеріального заохочення.

Така технологія справи. Аж ось укладається черговий документ на найвищому рівні, пов'язаний з новим етапом роззброєння. Світ у черговий раз зітхає з полегшенням. Для тих же, хто працює в оборонній промисловості, — це новий етап нерозв'язаних проблем. Унаслідок скорочення випуску раніше замовленої продукції витрати на розробку й виробництво лишаються несплаченими. Підприємство не зі своєї вини виявляється на межі банкрутства.

Деякі засоби масової інформації, перебуваючи в стані ейфорії від конверсії, втовкмачують, що багаторазове зростання випуску цивільної продукції, товарів народного споживання на оборонних заводах перекриває всі перевитрати, викликані нею. Це велика помилка. Скорочення витрат на виробництво озброєння, скажімо, на один мільярд карбованців, аж ніяк не означає, що народне господарство одержить додатково цей один мільярд.

Товари народного споживання можуть наситити ринок і мати доступну ціну лише за умови, якщо буде забезпечено їх масовий випуск у сотнях тисяч і мільйонах екземплярів. Та як налагодити цей випуск, якщо виробництво військової продукції не припинене повністю, а лише значно зменшене?

Візьмемо для прикладу виробництво танків. Наївно думати, що, скажімо, танки завтра не будуть потрібними країні. До перемоги всезагального гарантованого миру ще далеко. Отож, потрібно буде зберегти й головний конвейєр (до речі, виробництво тракторів чи бульдозерів на ньому не організуєш) і допоміжні виробництва комплектування, випробні полігони, конструкторські бюро. Тільки все це працюватиме не на повну силу.

Аналогічна ситуація створюється і в нашому об'єднанні. Скорочення обсягу випуску військової продукції не виправдовує своїм прибутком утримання виробничих потужностей, які існують нині.

Не можна сказати про те, що уряд країни не знає наших проблем і не допомагає нам. У постанові Ради Міністрів СРСР передбачаються заходи соціальної захищеності трудящих оборонних галузей у процесі конверсії. Однак цей важливий документ не підкріплено конкретними рішеннями щодо джерел фінансування.

Чи є вихід з чергової безвиході?

Безумовно, є. Полягає він у тому, що частина підприємств оборонного комплексу повністю припиняє випуск військової продукції. При цьому всі унікальні верстати і спецоснащення передаються на заводи, які продовжують лишатися суто оборонними. Конверсовані ж підприємства обладнуються сучасним високопродуктивним устаткуванням і переходять на масовий випуск товарів для народу. Така інвентаризація і структурні перетворення основних фондів усередині галузі допоможуть швидше розрубати вузол проблем, про які було сказано вище.

Можна й потрібно, конверсуючи підприємства, не змінювати по суті звичну номенклатуру. Ракетно-космічна техніка універсальна, вона може служити як в інтересах оборони, так і в інтересах народного господарства: зв'язок, телебачення, контроль за чистотою навколишнього середовища. Нарешті, ми можемо ввійти в світовий бізнес. Сьогодні існує в світі ціла супутникова індустрія. Бурхливий сплеск космічних технологій вплинув і на комерційний ринок. На торг нині виходять навіть країни, які розвиваються, а про європейців і казати нічого. Європейський концерн «Аріанспейс» за десять минулих років відправив у космос 83 супутники. Чистий прибуток концерну лише за минулий рік становив близько 24 мільйонів доларів.

Китайцям, наприклад, вигідно брати із замовника за запуск супутника в два-три рази дешевше, ніж беруть американці. Словом, рентабельність і прибутковість «зоряного бізнесу» очевидна. Ми, однак, і по сьогодні виявляємо боязкість, якій немає пояснення. Вітчизняна космонавтика ще й досі орієнтована на політику, на престиж. А потрібно було б торгувати з вигодою — адже вкладаємо ми в цю індустрію «астрономічні» гроші. Академік-ракетник Василь Павлович Мішин в інтерв'ю «Огоньку» наводить такий факт: «У 1987 році в СРСР на космонавтику було витрачено 30 мільярдів доларів — більше, ніж у решті країн світу, разом узятих. Цифра величезна, та де ж віддача?».

Сьогодні наша фірма готова вийти на світовий ринок з космічною технікою: в нас є що запропонувати найвимогливішому покупцеві. Нам би руки розв'язати. Хіба то діло — ракетобудівникам випускати обладнання для розрізування мила, та ще й за довоєнною техдокументацією?! Але ж випускаємо. Хіба мільярдні потенціали, які завжди субсидував народ, можна використовувати таким чином? Один космічний політ іноземного громадянина чи виведення на орбіту зарубіжного космічного апарата за допомогою радянської ракети дасть валютної виручки не тільки для випуску обладнання для миловарних заводів, поза стінами «оборонки», але й для будівництва таких.

Був би радий назвати цифри на прикладі нашого об'єднання в міжнародному партнерстві. На жаль, таких угод ми не маємо. Багато процедурних проблем, не вистачає досвіду і спеціалістів для самостійного виходу на світовий ринок. Все це викликає з боку колективів оборонних підприємств двозначне ставлення до конверсії. Уникнути накопичення негативної соціальної протидії можна за допомогою спеціального Закону про конверсію, який би не тільки врегулював відносини між державою й «оборонниками», а й сприяв поглибленню процесів переорієнтації військово-промислового комплексу. Закон має регламентувати порядок, строки, джерела фінансування й відшкодування збитків, яких зазнали колективи в процесі конверсії. З переходом на випуск товарів народного споживання (згідно з відповідною програмою насичення ринку) потрібно передбачити заходи економічного стимулювання цього виробництва: знижені проценти за кредити, пільги з оподаткування й першочергове забезпечення сировиною.

Найважливішим серед пунктів Закону про конверсію має бути визначення ціни й рентабельності оборонної продукції відповідно до умов, які змінилися внаслідок переорієнтації виробництва. Конверсійні витрати «оборонники» повернуть народові сторицею.

Зрозуміло, розробленням Закону, а тим паче національної програми конверсії повинні займатися компетентні люди: потрібно підключити академічну науку. Адже треба буде визначити місце оборонної промисловості в розв'язанні економічних і соціальних проблем. Серед пріоритетних тут має бути питання про створення глобальної системи запобігання природним катастрофам і ліквідації їх наслідків. Новий Закон має внести ясність і в питання підпорядкованості оборонних підприємств: Союзові «оборонники» вже не потрібні, а республікам — ще не потрібні. Тут виникає нагальна потреба в об'єднанні «оборонників» свою асоціацію, щоб обстоювати інтереси багатьох мільйонів людей.

На ділі ж багато які республіканські парламенти заявили про свій державний суверенітет. Дедалі наполегливіше звучить заклик до республіканської замкнутості...

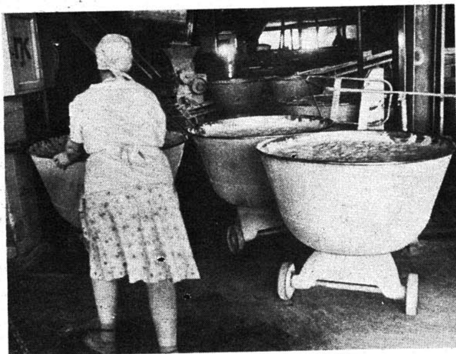
Оборонна промисловість — це надбання всього Союзу. І перетворення в ній, таке важке її переведення на випуск цивільної продукції, повинно стати турботою всього Союзу. Інакше економічні й соціальні наслідки можуть виявитися непередбачуваними.

Відколи ми вже говоримо про конверсію, та ще жодного разу військово-промислова комісія (ВПК) при Раді Міністрів СРСР не збирала директорів оборонних підприємств для обговорення нагальних проблем. Тим часом країни НАТО сьогодні в Брюсселі обговорюють питання конверсії на оборонних підприємствах СРСР...

Конверсія принесе свої плоди, але тільки в тому разі, якщо проводитиметься продумано, науково обгрунтовано.

Та час не чекає.

Леонід КУЧМА,
народний депутат УРСР, генеральний директор виробничого об'єднання «Південний машинобудівний завод».
Дніпропетровськ.

Сучасний «механізований» конвейєр.

Фото Богдана ПРИЙМАКА.

ЧАСТОЧКА ОТЧОГО КРАЮ

Перш ніж узятися за перо, автор цих мініатюр Антон Лісовенко пройшов не одну борозну за плугом. Тому-то в написаних ним рядках — тривога за сплюндровану землю, понівечену природу, щира любов до рідного краю, де навіть окреме дерево має свою долю.

ГРУША

Он скільки модних тем: НЛО, психотерапія, конкурси красунь... А я — про грушу. Дику.

Більшого дерева у селі я не бачив. Першої повоєнної весни на неї, мов на велетенську вишку, залазили дітлахи — виглядали з фронтових доріг батьків.

Чекав і я. Довго-довго...

Навіть у ті нелегкі роки під розлогим гіллястим дахом груші збиралася молодь. Співали, танцювали. Допізна грала гармошка. Я був дуже радий, що все це — неподалік од нашої хати.

Навесні груша нагадувала розквітлу красуню-наречену. А взимку, особливо коли іній, — посивілу матір.

Буваючи у далеких краях, я часто згадував грушу, рідне село. А коли лежав у госпіталі, вона прийшла до мене крізь сон. І витягла з безнадійності.

Завжди, приїжджаючи додому, я вітався до груші. Поспішав до неї і цього разу. Але запізнився... Вона лежала спиляна. Там, де колись у шовкову траву падали маленькими сонечками пахучі гнилички, лисіли сліди бульдозера.

Прости, рідна грушо. Прости, що запізнився.

НЕ ПЛАЧТЕ, БЕРЕЗИ

Ще здалека, як іти до Чорнобильської школи-інтернату (колишньої), когось виглядають берези.

Зараз тут нікого нема. І я не соромлюся з ними розмовляти. Вони слухають мене, а я їх. Не дивуйтеся. Дерева справді розуміють усе. Раді давно не чутому слову. Не можуть тільки говорити.

Берези колись раділи, слухаючи не дуже щасливу, але веселу дітвору. Сумували, як евакувалися люди. А тепер ось плачуть.

Скільки разів вихованці інтернату збирались отут, щоб іти в ліс по гриби, чорницю, малину...

Не плачте, милі берези. Я ніколи вас не забуду. Навіть крізь колючий дріт продерусь до вас. Не злякаюсь радіації. Ви зціляєте мою поранену душу. Пробачте, що нічим не можу допомогти. Дозвольте, я вам заспіваю пісню:

...Прости, земля чорнобильська страждення,
За атомну незгоєну біду.
Не плач, земля батьків моїх священна.
Поки живу — до тебе я іду.

Фото Михайла САЧКА.

ЛИСТ ВІД СЕСТРИ

...Вибач, братику, що довго не писала. Все ніколи. Була в Баришеві з малими. Обслідували їх. Помучили, та так нічого й не сказали. Знаєш, як дивляться на нас, чорнобильських переселенців? Навіть автобус у Лукаші один як ходив, то й зараз так. А людей же стало вдвічі більше.

Дехто повертається назад. Кажуть, краще вмерти від радіації, ніж від бюрократизації. Ніде нічого не доб'єшся. З мене вимагали довідку про те, що ми з Петром — вихованці Чорнобильської школи-інтернату. Хто ж її дасть мені зараз? А голова сільради каже: «Вас таких багато. Може, твого чоловіка горілка угробила, а не радіація». Якби був Петя живий!

Ми з його сестрою були недавно в Прип'яті. Хоч і не пускали, але ми пробралися до хати. Що там робиться! Бур'ян — під дах. Трохи поприбирали. Посиділи, поплакали.

Петрів брат Іван ще працює на ЧАЕС. Здоров'я неважне. Але, каже, треба дотягти до пенсії.

Новин особливих нема. Віра писала, що дідові підвищили пенсію. А він каже: «Холера її бери. Якби це здоров'я добавили». Віра з Андрійком часто навідуються до діда, бо він уже дуже ослаб. А оце, як Гриша загинув, то став зовсім нікудишній. Візьме з шафи Гришину шинель — і балакає, наче з живим. Нарешті йому виписали дров як ветерану війни. Але ж їх треба ще настягувати в лісі.

Оксанка все питає: коли до нас дядьо прийде? Коли ми підемо в ліс? Там так гарно. А я одвернуся й плачу. Бідне дитя хворіє, мучиться. А в щоденнику — тільки п'ятірки.

Ти не хвилюйся за нас. Для Оксанки й Олесі пообіцяли дати путівку. Може, підлікуються трохи. Правда, боюся — хоча б самій не злягти.

Приснився Петро. Наче він ловить рибу в Прип'яті. Я хочу йому допомогти. А він кричить: «Не йди сюди. Тут глибоко. Бережи дітей».

Із однокашників по Чорнобильському інтернату давно нікого не бачила. Декого вже нема... Часто думаю: як склалася доля тих, кого евакуювали у 86-у. Де вони?

Фото Олександра ГЛЯДЄЛОВА.

ЧОРНОБИЛЬ НЕ ВИКРЕСЛИШ ІЗ СЕРЦЯ. ЦЯ ТЕМА БОЛИТЬ НАВІТЬ У ЗВИЧАЙНИХ ЛИСТАХ. ВОНИ ЛИШЕ КРАПЛИНКИ В МОРІ НАРОДНОГО ГОРЯ.

ЕМБАРГО НА ГЕОЛОГІЧНУ КРИЗУ

Шляхи подолання кризового стану геологічного середовища України передбачено надзвичайними зборами природоохоронної громадськості, що відбулися в Києві.

Надзвичайність республіканських зборів природоохоронців зумовлена кризовим станом геологічного середовища України, невігластво й нераціональне використання якого дорого обходяться людям. Наприклад, наявність целестину в добривах екологічно небезпечна. В умовах вологого клімату цей мінерал може насичувати підземні води стронцієм, потрапляти в злаки, трави, кістки тварин і людини, зумовлюючи крихкість.

Учасники зборів звернулися до Верховної Ради УРСР з пропозицією гарантувати повернення коштів на відновлення знищеної природи за експорт руд, видобуток, транспортування, переробку й використання всіх надрових багатств. Гарантом порятунку геологічного середовища республіки має бути економічна самостійність, пріоритет екології над комерцією.

З метою раціонального використання геологічного середовища доцільно надати екологам право на створення асоціацій, екологічного фонду, комерційних та приватних банків з виходом на міжнародний ринок і встановлення економічних зв'язків з українською діаспорою.

Збори наголосили на обов'язковості екологічного виховання на Україні — в сім'ї, школі, учбових закладах тощо. Пропонувалося ввести республіканське ембарго, запровадити незалежний гірничий нагляд, щоб торжествувала законодавча, виконавча й судова справедливість стосовно захисту природи.

Олекса ЩИРИЦЯ, голова Республіканської секції охорони надр Українського товариства охорони природи.

КЛЮЧІ ВІД ТАЄМНИЦЬ

Рясний іній на деревах до Нового року — на добрий урожай озимини, після Нового року — вродить ярина. Взимку багато інею — влітку буде багато роси. Дерева у січні часто вкриті інеєм — рік буде врожайним.

Про ці та інші народні прикмети, так само, як і розповіді про виникнення планети Земля, еволюцію її рослинного і тваринного світу, відомі і невідомі природні явища — можна прочитати в книзі Миколи Міщенка «Дивосвіт» (Київ, «Веселка», 1990). Вона розрахована на читачів середнього і старшого шкільного віку. Але й дорослі знайдуть немало цікавого про таємничий світ зоряного неба, природу загадкових стихійних явищ: землетруси, смерчі, метеоритні дощі, марева тощо.

Володимир ОЛЕФІРЕНКО.

ЕКСПЕДИЦІЯ «ДНІПРО—ДУНАЙ-XXI»

Своєрідним продовженням екологічної акції «Дніпро-XXI» має стати експедиція «Дніпро—Дунай-XXI», яку Фонд добра проведе у червні-липні 1991 року. Маршрут її — витоки Дніпра — витоки Дунаю.

Передбачається, що у цій акції беруть участь вчені й представники благодійних організацій Радянського Союзу, США, Німеччини, Японії, Італії, Англії, Франції, Болгарії, Швейцарії та інших країн світу, громадських рухів «Всесвіт і врятування людства», «Діти — хранителі планети Земля».

Перед учасниками експедиції стоять благородні завдання, вважає її керівник, заступник голови постійної комісії Верховної Ради Союзу РСР, академік АН УРСР В. Романенко, зокрема, дослідження екологічного стану найкрупніших річок Північно-Західного Причорномор'я, природоохоронна пропаганда, залучення радянської та зарубіжної громадськості до вирішення проблем Дніпра.

Пропозиції і заявки на участь в експедиції «Дніпро—Дунай-XXI» просимо надсилати за адресою: 252212, Київ-212, вул. Богатирська, 2-б, Фонд добра.

Ми шукаємо також спонсорів для проведення експедиції, ділова частина якої передбачає рекламу товарів радянських і зарубіжних фірм.

Віктор КАРМАЗІН, голова правління Фонду добра, керівник експедиції «Дніпро—Дунай-XXI».

ЗВЕРНЕННЯ

КОЛЕКТИВУ ГАЗЕТИ «ГОЛОС УКРАЇНИ» ДО ГРОМАДЯН УКРАЇНСЬКОГО ПОХОДЖЕННЯ, ЯКІ ПРОЖИВАЮТЬ ЗА МЕЖАМИ РЕСПУБЛІКИ

Брати і сестри!

Історичні крутозлами розсіяли по ближніх і далеких світах мільйони наших співвітчизників. Та ми добре знаємо, що в складних, часто навіть трагічних, обставинах ви у більшості випадків зберегли трепетний спогад про матір-Україну. Могутня гілка українського народу розвинулась, розквітла і заплодоносила поза кордонами СРСР, а також в інших радянських республіках. І вона ніколи не була відчахнутою й відрубаною. В умовах багатоетнічного оточення ви все ж зберегли живий інтерес до своєї прабатьківщини, зберегли українську мову, народні звичаї, культурні, мистецькі, релігійні, побутові традиції, на крутих поворотах долі не розгубили свою національну самобутність.

Щиро вдячні за ту матеріальну допомогу і моральну підтримку, яку ви подаєте у складний період нашого розвитку, коли вперше за свою багатовікову історію Україна прийняла Декларацію про державний суверенітет, стала на шлях творення незалежної держави.

Ми щиро віримо, що новостворена газета Верховної Ради республіки стане і вашою газетою, що в «Голос України» вві'ллються й ваші голоси. Будемо вдячні за будь-яку інформацію про ваше життя. Чекаємо листів від представників українських етнічних груп із Росії і Казахстану, Білорусії і Прибалтики, республік Закавказзя і Середньої Азії. Для нас вкрай важливим і цінним є зв'язок з українцями, які проживають в усіх країнах, де слово «Україна» є близьким і рідним.

Ваші клопоти і проблеми, радощі і болі не чужі нам. Сподіваємось, що і ви поділяєте наші турботи. Давайте разом на шпальтах нашої газети думу думати і раду радити, як зробити Україну сильною і вільною, а кожного українця, де б він не проживав, щасливим.

...А завтра їх чекає дорога. Виснажлива, гірка. Вони на мить зупинилися перед фотографом. В очах галичан XIX століття — зажура і туга: що чекає їх на чужині?

МИ - У...

Обніміте ж, брати
мої,
Найменшого
брата,—
Нехай мати
усміхнеться,
Заплакана мати.
Благословить
дітей своїх
Твердими руками
І діточок поцілує
Вольними
устами.
І забудеться
самотня
Давняя година,
І оживе добра
слава,
Слава України,
І світ ясний,
невечерній
Тихо засіяє...
Обніміться ж,
брати мої,
Молю вас,
благаю!

Т. Г. ШЕВЧЕНКО.
«І мертвим, і живим, і ненарожденним землякам моїм в Україні і не в Україні моє подружнєє посланіє».

ДОРОГА КРІЗЬ ВІКИ

● Поза межами Радянського Союзу проживає, за найскромнішими підрахунками, понад п'ять мільйонів осіб української національності.

● Вважається, що лише до США та Канади в період до першої світової війни прибуло приблизно 400 тисяч українських переселенців, у міжвоєнний період — 160 і після другої світової війни — 120 тисяч.

● Першим українським емігрантом до США вважається Андрій Гончаренко, походив із Київщини, колишній чернець Києво-Печерської лаври, який брав участь у антикріпосницькому русі і зазнав переслідування з боку царату. 1 січня 1865 року він прибув до Бостона, потім перебрався до Нью-Йорка, Сан-Франціско, видавав у 1868—1872 рр. двотижневик «Аляска Геральд» російською та англійською мовами.

● Українська еміграція до Бразилії та інших країн Латинської Америки розгорнулась у 80-ті роки XIX століття. Вже наприкінці століття в бразільському штаті Парана, в районі Прудентополіса, виникло чимало українських поселень, за якими навіть закріпилась назва «Паранська Україна».

● Перші українські емігранти до Канади прибули, як вважає більшість дослідників, 7 вересня 1891 року. Ними були переселенці з села Небилів Іван Пилипів та Іван Єленяк, які висадились з пароплава «Орегон» у порту Галіфакс. Щоправда, є думка, що українці могли з'явитись у Канаді й раніше, разом з менонітами (протестантами голландського та німецького походження) — переселенцями з царської Росії.

● Очевидно, найголовнішим фактором, що відвернув масову еміграцію, було переселення до Сибіру наприкінці XIX — початку XX ст. Воно втілювалось в життя як один з найважливіших елементів урядової політики після революції 1905—1907 років. Загалом у 1897—1916 рр. з України до інших частин Російської імперії переселилося 912,8 тисячі чоловік, у тому числі з Полтавської губернії — 285,4 тисячі, Чернігівської — 221,5, Київської — 212,3 тисячі.

● У перші роки XX століття велика група українських емігрантів з Чернігівщини прибула до Бразілії, а потім 5 тисяч з них перебрались до Аргентіни.

● Відомо, що близько 700 чоловік із славнозвісного корабля «Потемкин» стали емігрантами. Один з очевидців, який відвідав у 1907 році поселення Нова Одеса в Сан-Паулу (бразільський штат), повідомляв, що там «мешкає чимало галицьких русинів та українців, які втекли з Росії під час заворушень в Одесі. Деякі з них — моряки з корабля «Потемкин».

● Агенти транспортних компаній одержували по 5 доларів за кожного завербованого дорослого і 2 долари за кожну дитину.

● З середини 90-х років XIX століття найбільш принадними для поселення вважалися США і Канада. За ними йшли Австралія, Нова Зеландія, Гавайські острови та інші країни.

● З кінця XIX століття і по 1920 рік українська еміграція до США в цілому становила 256,1 тисячі чоловік, в тому числі з Австро-Угорщини — 235 тисяч, а з Росії — 5,4 тисячі чоловік. Основну масу переселенців з Російської імперії давали Волинська, Подільська, Київська, Катеринославська, Херсонська губернії.

Із збірника «Зарубіжні українці».

(Продовження буде)

Австралі...

І чужого не цурайтесь...

«10 віків тому над землею ходив важкий туман. Земля билась у муках, а на землі стояли цілі моря людської крові. Тоді королем був могутній велетень-деспот...»

...Ця казка буде про нас, через 10 років я її далебі напишу. Назву так: «Австралійська казка»...

Микола ХВИЛЬОВИЙ.

ПРИ ВХОДІ до нового федерального парламенту в Канберрі — «наземний розпис» — велетенська фантастична картина чи мозаїчне панно, чи малюнок на асфальті (не знаю, як ще можна назвати цей витвір), зітканий з тисяч квадратиків, ромбиків, ліній, чудернацьких зигзагів. І кожна з деталей щось означає, символізує, знаменує. А в єдиному обрамленні вони нагадують таємничу криптограму, яку досі ніхто не розшифрував до кінця. Цей унікальний автограф подарував парламентарям художник-абориген — один із останніх правдивих могікан континенту.

Я не вмію читати малярства аборигенів. Як і мільйони сучасних австралійців. І не тільки тому, що за древніми законами ці сакральні малюнки були доступні лише окремим особам, посвяченим у таїни життя племені. До того ж у кожної общини була своя, закріплена віками традиція художнього вираження, своєрідна знакова система.

«Все, що рухається, вбивати, все, що росте, — виривати з корінням», — з такими намірами і гаслами ввірвалися англійські першовідкривачі на незайману землю. Земля справді «билась у муках», і на ній «стояли цілі моря людської крові». Точилася «чорна міжнаціональна» війна.

Я не знаю, що символізує це мистецьке творіння на площі перед парламентом. Можливо, застереження? Можливо, віру в розум? Мені розповідали, як перед риштуваннями будови настирливо мітингували аборигени, благаючи цивілізованих білих людей не зводити тут замків, не оскверняти святих місць їхніх предків, не накликати біди на свої державні голови. До пророцтв, звичайно ж, ніхто не прислухався. І те, що сталося, нині сприймається як містика: у приміщенні парламенту виявлено високий рівень радіації, небезпечний для здоров'я, а унікальні гобелени, що прикрашають державний дім, тепер неможливо врятувати від ненаситних комах, які з'явилися тут невідомо звідки.

Не знаю, легенди це чи істина, принаймні п'ятий континент повниться такими чутками. Як і припізнілим каяттям — на «державному рівні», — яке навернуло білу Австралію до спокути своїх гріхів перед корінним населенням — «або».

Перед приїздом українців до Австралії, в 1947 році, корінних жителів тут лишилося менше 47 тисяч. Вони не вважалися повноправними громадянами країни. В Новому Південному Уельсі їм заборонялося не тільки жити у великих містах, а й наближатися до них за п'ять кілометрів. Дітей тим часом учили в школі: «Чорного не зробиш білим. Якщо навіть спробуєш, вийде поганий, хитрий і підступний чорний».

«Усе найкраще — аборигенам», — така суть сучас...

ної державної ...
те «поїзд руш...
середовище іс...
зруйноване, а ...
сені сюди цив...
били з них п...
мовбивців. бро...
ків, хрог ...

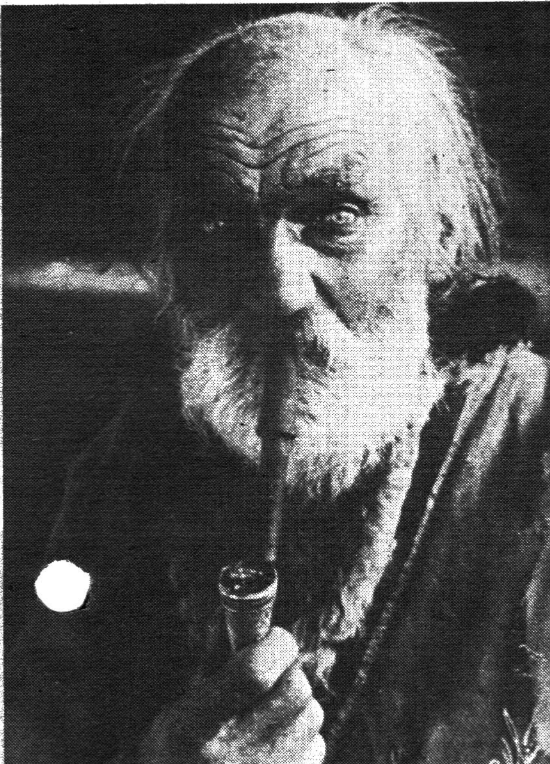
Н...
...нії
...цій
...ранті
...прих
...120

— І у вас ...
ху? Правосла...
ють проти кат...
ни не підтрим...
цями ніяких ...
й не ворогу...
дивувалась ...
проста. Розкві...
льтур на а...
континенті пр...
коли при вла...
рали, які й ...
мультикультур...
нині керівниц...
партії оголо...
мультикультур...
жавною. Веле...
лон живе за ...
ципом: люди ...
ностей повин...
права і можл...
вердження й ...
мовами друку...
лійські газет...
транслюються...
На міських ву...
італійською п...
раїнський нар...
частують вар...
сідству з ро...
ранчиком «Р...
ють гострим ...
Пригадую, ...
перед грома...
Дмитро Павл...
«Розігнати б...
австраліях т...
ді й ми згада...
ків чиї ми д...
нути цю дум...
треба хоч ра...

...А завтра їх чекає дорога. Виснажлива, гірка. Вони на мить зупинилися перед фотографом. В очах галичан XIX століття — зажура і туга: що чекає їх на чужині?

ІНОДІ здається, що українці, які мешкають на теренах СРСР, знаходяться від нас далі, ніж, скажімо, українці Бразилії чи Канади. До того мало про них знаємо й отримуємо від них інформації.

Сьогодні, відроджуючись, Україна мала б допомогти їм у відновленні культурно-мовного середовища, допомагати самоусвідомленню себе як українців. Та поки що це лише побажання. А реальне життя таке, що в багатомільйонному українському вирі інших республік СРСР створено лише кілька суспільно-культурних товариств, які охоплюють кілька десятків тисяч українців. Та й те, що маємо, тільки завдяки оновлюючому струменю Товариства української мови імені Т. Г. Шевченка, яке вперше звернулося до всіх українців в Україні й поза її межами сущих із закликом об'єднуватись...

Однак, громадська організація — це громадська організація.

ПОЗ...

нізація. Тут ... і вузька стру... інакше це бу... до справи до... товариство «... сьогодні зуси... товариств уже... тав час, щоб ... було поставле... ховної Ради У... буде захищат... не сама Укра...

А між тим ... турні товарис... досягли вже ... Скажімо, в З... на Далекому ... ство українсь... рило пересув... влаштовує свя... п'єси, а в Лат... вариства маю... ковані органи, ... ли. Діти укра... ському штаті ... змогу навчати...

...ИИ - УКРАЇН...

...КИ

...но втілю... ...ин з най... ...в урядо... ...революції ...галом у ...раїни до ...кої імпе... ...2,8 тисячі ...і з Пол... ...5,4 тисячі, ...5, Київсь...

...XX століт... ...раїнських ...щини при... ...тім 5 ти... ...ь до Ар...

...изько 700 ...сного ко... ...тали емі... ...очевидців, ... році по... ... в Сан... ...штат), по... ...ешкає чи... ...нів та ук... ... Росії під ...десі. Де... ... з кораб...

...тних ком... ... 5 дола... ...бованого ... за кож...

...0-х років ... принад... ...я вважа... ... За ними ...а Зелан... ...и та інші

...ліття і по ... еміграція ... становила ... в тому ...щини — ... — 5,4 ти... ... масу пе... ...кої імпе... ..., Поділь... ...ринослав... ...бернії.

...біжні ук...

...буде)

«10 віків тому над землею ходив важкий туман. Земля билась у муках, а на землі стояли цілі моря людської крові. Тоді королем був могутній велетень-деспот...»

...Ця казка буде про нас, через 10 років я її далебі напишу. Назву так: «Австралійська казка»...

Микола ХВИЛЬОВИЙ.

Австралійська казка про на...

І чужого не цурайтесь

ПРИ ВХОДІ до нового федерального парламенту в Канберрі — «наземний розпис» — велетенська фантастична картина чи мозаїчне панно, чи малюнок на асфальті (не знаю, як ще можна назвати цей витвір), зітканий з тисяч квадратиків, ромбиків, ліній, чудернацьких зигзагів. І кожна з деталей щось означає, символізує, знаменує. А в єдиному обрамленні вони нагадують таємничу криптограму, яку досі ніхто не розшифрував до кінця. Цей унікальний автограф подарував парламентарям художник-абориген — один із останніх правдивих могікан континенту.

Я не вмію читати малярства аборигенів. Як і мільйони сучасних австралійців. І не тільки тому, що за древніми законами ці сакральні малюнки були доступні лише окремим особам, посвяченим у таїни життя племені. До того ж у кожної общини була своя, закріплена віками традиція художнього вираження, своєрідна знакова система.

«Все, що рухається, вбивати, все, що росте, — виривати з корінням», — з такими намірами і гаслами ввірвалися англійські першовідкривачі на незайману землю. Земля справді «билась у муках», і на ній «стояли цілі моря людської крові». Точилася «чорна міжнаціональна» війна.

Я не знаю, що символізує це мистецьке творіння на площі перед парламентом. Можливо, застереження? Можливо, віру в розум? Мені розповідали, як перед риштуваннями будови настирливо мітингували аборигени, благаючи цивілізованих білих людей не зводити тут замків, не оскверняти святих місць їхніх предків, не накликати біди на свої державні голови. До пророцтв, звичайно ж, ніхто не прислухався. І те, що сталося, нині сприймається як містика: у приміщенні парламенту виявлено високий рівень радіації, небезпечний для здоров'я, а унікальні гобелени, що прикрашають державний дім, тепер неможливо врятувати від ненаситних комах, які з'явилися тут невідомо звідки.

Не знаю, легенди це чи істина, принаймні п'ятий континент повниться такими чутками. Як і припізнілим каяттям — на «державному рівні», — яке навернуло білу Австралію до спокути своїх гріхів перед корінним населенням — «áбо».

Перед приїздом українців до Австралії, в 1947 році, корінних жителів тут лишилося менше 47 тисяч. Вони не вважалися повноправними громадянами країни. В Новому Південному Уельсі їм заборонялося не тільки жити у великих містах, а й наближатися до них за п'ять кілометрів. Дітей тим часом учили в школі: «Чорного не зробиш білим. Якщо навіть спробуєш, вийде поганий, хитрий і підступний чорний».

«Усе найкраще — аборигенам», — така суть сучасної державної політики. Проте «поїзд рушив»: природне середовище існування «áбо» зруйноване, а закони, принесені сюди цивілізацією, зробили з них потенційних самовбивців, бродяг, діабетиків, хро...их алкого...в.

НИНІ в Австралії, в цій «країні емігрантів», знайшли прихисток вихідці з 120 країн світу.

— І у вас немає Карабаху? Православні не повстають проти католиків? Росіяни не підтримують з українцями ніяких контактів, але й не ворогують? — щиро дивувалась я. Відповідь проста. Розквіт етнічних культур на австралійському континенті припав на часи, коли при владі стояли ліберали, які й зацікавилися мультикультуралізмом. А нині керівництво правлячої партії оголосило політику мультикультуралізму державною. Велетенський Вавілон живе за реальним принципом: люди всіх національностей повинні мати рівні права і можливості самоутвердження й розвою. 30-ма мовами друкуються австралійські газети, 60-ма — транслюються радіопередачі. На міських вулицях поруч з італійською піцерією — український народний дім, де частують варениками, по сусідству з російським ресторанчиком «Распутін» торгують гострим індійським карі.

Пригадую, як, виступаючи перед громадою Донецька, Дмитро Павличко виголосив: «Розігнати б нас усіх по австраліях та американках, тоді й ми згадали б чиїх батьків чиї ми діти». Щоб збагнути цю думку, очевидно, треба хоч раз у житті побувати в американському чи австралійському оточенні. Свого часу, коли постала проблема «заселити материк або загинути», теж були наміри занглосаксонити новоприбулих емігрантів. Але «ми хотіли жити для України, а не вмерти, — мов змовившись, повторювали наші земляки, — ми мали можливість вмерти на Соловках, і для цього зовсім не обов'язково їхати в Сідней чи Брізбен». Спроби асиміляції навпаки викликали організований спротив — етнічні групи активно почали гуртуватися в громади.

— Прибившись у 1949 році на цей далекий континент, ми усвідомили, що не маємо права розчинитися в англомовному середовищі, — розповідають Ярослав і Надія Михайлишин. — Відразу по приїзді до Мельбурну в одній родині раптово загинули батьки, лишивши двоє дітей сиротами. Громада поспішно зібрала кошти, щоб збудувати сирітський дім. Звичайно, турботу про цих дітей могла б узяти на себе австралійська держава. Але це означало: дві особи для українського відродження будуть втрачені назавжди.

Неприкаяні душі вкраїнського народу, схоже, не можуть позбутися силового поля батьківщини і повертаються в своє лоно сторінками з нечитаних нами книг, незбагненними нам кривульками з дитячих зошитів.

«Лише із знанням української мови ми зможемо вдержати духовний зв'язок з нашим народом на Батьківщині, бо з мовою міцно зв'язана культура, історія, традиція нашого народу, наше національне самозбереження», — написали вчителі школи імені Лесі Українки в передньому слові до журналу «Слово школяра».

Кілька думок з дитячих творів другого покоління українців, які виросли в Австралії:

«Через Пласт, родину і українську школу я пізнаю українську культуру, літературу, історію і це робить мене цікавішою людиною. Чи ви не були б горді з такої спадщини?» Катруся Радивил.

«В Австралії українцям легко жити тому, що тут ми маємо українську школу, до якої ходимо, наші фільми, читаємо наші книжки, маємо нашу рідну українську церкву...». Орися Кордупель.

Звичайно, політика мультикультуралізму, яка прийшла сюди з Канади, далека від ідеалу. Півтора року вкраїнська громадськість Аделаїди воювала з університетською радою за офіційне визнання української мови, бо на ту пору жодної емігрантської мови, крім романо-германських та класичних ніби й не існувало. Нарешті, в 1977 році у Південній Австралії українська мова здобула визнання матурального іспиту (іспиту, який при закінченні середньої освіти прирівнюється до вузівських вступних екзаменів).

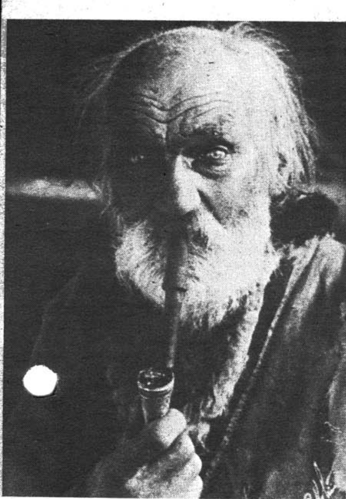
УСПІХ українців сприяв розвитку інших емігрантських груп. Вони теж здобули право вчитися в школі, студіювати в університеті, вести радіопередачі рідною мовою.

Українська еміграція в Австралії порівняно невелика — за різними підрахунками дещо більше 30 тисяч — досі була ізольована від батьківщини подвійно. Наприклад, коли італійці започаткували своє радіомовлення, видавничу справу, університетську науку, чимало коштів у їх національне ... вклала Італія. Н... вітчизникам не ... чекати добродійн... сів. Хіба що — ... від міністерства е... (три тисячі дол... ська громада Ад... була від австралі... дv на відкриття ... ціональної школ... сяч — на органі... студії).

— Набагато л... популяризувати ... країні гастролюв... артисти з Росії, ... продавалася тіл... комовна літерату... же здивувалися, ... дентка аделаїдс... ваторії Дженні ... да людина англо... походження, заці... раїнською народн... — розповідала ... Ростик. — Мій ... одним з організ... риства приятелів ... рова. Уявіть со... зібрати кошти ... праць письменни... сідав на велоси... жав українські ... повідаючи їм пр... феномен Зерова. ... в основному, ди... довірою, підозрі... міючи, чого чол... хоче, бо мали З... освіти або були ...

Катерина ...
КІНДРАС...

ГОЛОС УКРАЇНИ

ПОЗА МЕЖАМИ СУЩИХ

ІНОДІ здається, що українці, які мешкають на теренах СРСР, знаходяться від нас далі, ніж, скажімо, українці Бразілії чи Канади. До того мало про них знаємо й отримуємо від них інформації.

Сьогодні, відроджуючись, Україна мала б допомогти їм у відновленні культурно-мовного середовища, допомагати самоусвідомленню себе як українців. Та поки що це лише побажання. А реальне життя таке, що в багатомільйонному українському вирі інших республік СРСР створено лише кілька суспільно-культурних товариств, які охоплюють кілька десятків тисяч українців. Та й те, що маємо, тільки завдяки оновлюючому струменю Товариства української мови імені Т. Г. Шевченка, яке вперше звернулося до всіх українців в Україні й поза її межами сущих із закликом об'єднуватись...

Однак, громадська організація — це громадська організація. Тут і брак коштів, і вузька структура. Зовсім інакше це було б, коли б до справи долучилося ще й товариство «Україна». Та сьогодні зусиль навіть обох товариств уже замало. Настав час, щоб цю проблему було поставлено на рівні Верховної Ради України. Бо хто буде захищати українців, як не сама Україна.

А між тим суспільно-культурні товариства українців досягли вже деяких успіхів. Скажімо, в Зеленому Клену на Далекому Сході товариство української мови створило пересувну бібліотеку, влаштовує свята та розігрує п'єси, а в Латвії й Литві товариства мають власні друковані органи, недільні школи. Діти українців у бразільському штаті Парана дістали змогу навчатися українською мовою в державних школах.

Та що там державне навчання, коли подекуди навіть ідея недільної школи не може реалізуватися, бо наштовхується на перепони. Всього ж у Росії за приблизним переписом біля трьох мільйонів українців. І там вони не мають ні шкіл, ні газет, ні бібліотек. Хоча загальновідомо, що до революції і деякий час по ній у Москві були й українські видання, й український театр. То, можливо, варто було б під час підписання Договору між Україною й Росією обумовити зобов'язання кожної сторони забезпечити мовнокультурне життя національних меншостей, які проживають на їх територіях.

Але передусім про своїх земляків мала б подбати сама Україна, як-от турбується Польща, утворивши фундацію, яка допомагає польським школам в СРСР. На сьогодні вона вже фінансувала випуск кількасоттисячного тиражу книжки — основи для навчання польських дітей. Ця ж програма передбачає створення при Міністерстві національної едукації окремого відділу полонійської освіти для тих, хто проживає за межами Польщі. В цій роботі польська влада спирається на двосторонні угоди про співробітництво з Литвою, Білорусією, Україною та іншими республіками.

Тож Україна, маючи такі ж двосторонні домовленості з іншими республіками, може й повинна підтримувати українців, які проживають у межах Радянського Союзу.

Сергій ЛАВРЕНЮК.

КРАЇНЦІ

йська казка про нас

тики. Про-
природне
ння «áбо»
ни, прине-
ацією, зро-
ційних са-
діабети-
кого з.
Австралії, в
їні еміг-
знайшли
к вихідці з
ін світу.
ає Караба-
не повста-
ків? Росія-
з україн-
актів, але
— щиро
Відповідь
нічних ку-
алійському
на часи,
яли лібе-
цікавилися
мом. А
правлячої
політику
му дер-
ькийАві-
ним прин-
національ-
мати рівні
ті самоут-
ю. 30-ма
я австра-
60-ма —
опередачі.
х поруч з
ю — ук-
й дім, де
ми, по су-
им ресто-
ін» торгу-
ьким карі.
иступаючи
Донецька,
виголосив:
усіх по
риках, то-
чиїх бать-
Щоб збаг-
очевидно,
итті побу-

вати в американському чи австралійському оточенні. Свого часу, коли постала проблема «заселити материк або загинути», теж були наміри занглосаксонити новоприбулих емігрантів. Але «ми хотіли жити для України, а не вмерти, — мов змовившись, повторювали наші земляки, — ми мали можливість вмерти на Соловках, і для цього зовсім не обов'язково їхати в Сідней чи Брізбен». Спроби асиміляції навпаки викликали організований спротив — етнічні групи активно почали гуртуватися в громади.

— Прибившись у 1949 році на цей далекий континент, ми усвідомили, що не маємо права розчинитися в англомовному середовищі,— розповідають Ярослав і Надія Михайлишин. — Відразу по приїзді до Мельбурну в одній родині раптово загинули батьки, лишивши двоє дітей сиротами. Громада поспішно зібрала кошти, щоб збудувати сирітський дім. Звичайно, турботу про цих дітей могла б узяти на себе австралійська держава. Але це означало: дві особи для українського відродження будуть втрачені назавжди.

Неприкаяні душі вкраїнського народу, схоже, не можуть позбутися силового поля батьківщини і повертаються в своє лоно сторінками з нечитаних нами книг, незбагненними нам кривульками з дитячих зошитів.

«Лише із знанням української мови ми зможемо вдержати духовний зв'язок з нашим народом на Батьківщині, бо з мовою міцно зв'язана культура, історія, традиція нашого народу, наше національне самозбереження», — написали вчителі школи імені Лесі Українки в передньому слові до журналу «Слово школяра».

Кілька думок з дитячих творів другого покоління українців, які виросли в Австралії:

«Через Пласт, родину і українську школу я пізнаю українську культуру, літературу, історію і це робить мене цікавішою людиною. Чи ви не були б горді з такої спадщини?» Катруся Радивил.

«В Австралії українцям легко жити тому, що тут ми маємо українську школу, до якої ходимо, наші фільми, читаємо наші книжки, маємо нашу рідну українську церкву...». Орися Кордупель.

Звичайно, політика мультикультуралізму, яка прийшла сюди з Канади, далека від ідеалу. Півтора року вкраїнська громадськість Аделаїди воювала з університетською радою за офіційне визнання української мови, бо на ту пору жодної емігрантської мови, крім романо-германських та класичних ніби й не існувало. Нарешті, в 1977 році у Південній Австралії українська мова здобула визнання матурального іспиту (іспиту, який при закінченні середньої освіти прирівнюється до вузівських вступних екзаменів).

УСПІХ українців сприяв розвитку інших емігрантських груп. Вони теж здобули право вчитися в школі, студіювати в університеті, вести радіопередачі рідною мовою.

Українська еміграція в Австралії порівняно невелика — за різними підрахунками дещо більше 30 тисяч — досі була ізольована від батьківщини подвійно. Наприклад, коли італійці започаткували своє радіомовлення, видавничу справу, університетську науку, чимало коштів у їх національне відродження вклала Італія. Нашим співвітчизникам не було звідки чекати добродійних реверансів. Хіба що — мікродотацій від міністерства етнічних груп (три тисячі доларів українська громада Аделаїди здобула від австралійського уряду на відкриття першої національної школи, п'ять тисяч — на організацію радіостудії).

— Набагато легше було популяризувати Росію: в країні гастролювали тільки артисти з Росії, в книгарнях продавалася тільки російськомовна література. Ми дуже здивувалися, коли студентка аделаїдської консерваторії Дженні Евенс, молода людина англосаксонського походження, зацікавилася українською народною музикою, — розповідала пані Лідія Ростик. — Мій батько був одним з організаторів товариства приятелів Миколи Зерова. Уявіть собі, потрібно зібрати кошти на видання праць письменника. Батько сідав на велосипед, об'їжджав українські родини, розповідаючи їм при цьому про феномен Зерова. Але люди, в основному, дивилися з недовірою, підозріло, не розуміючи, чого чоловік від них хоче, бо мали 3—4 класи освіти або були зовсім безграмотні. Тоді батько звертався до їх національного сумління.

Так починалось українське відродження в Австралії. Діяв закон самозбереження. «Українські гроші в українських руках для української справи», — прочитала я на стіні народного дому в Ессендоні.

«Україна і Австралія: порівняйте традиції, побут, природу. Розпитайте батьків своїх, дідусів, бабусь», — географічна карта, яку ви зустрінете в кожній українській школі.

Втім, щорічні фестивалі етнічних культур, на які уряд виділяє близько 100 тисяч доларів і на яких наші співвітчизники завжди завойовують перші місця, переконують, що Австралія — це не тільки горді спадкоємці сміливого Кука. «Якщо вам необхідна допомога перекладача, наберіть номер «Служби телефонного перекладу», — Ми допоможемо вам навести довідки, порозумітися з лікарем, юристом, поліцією, вирішити практичні проблеми. Наші послуги безплатні. А якщо ви зателефонуєте з іншого міста, то вартість міжміського зв'язку ми візьмемо на себе», — в мельбурнському аеропорту або летовищі, як кажуть наші емігранти, це гостинне звернення видруковано, здається, двома десятками мов. І українською — теж.

Мельбурн — Сідней — Аделаїда — Київ.

ЦЬОГО СЛОВА ВИ НЕ ЗНАЙДЕТЕ В ЖОДНОМУ РАДЯНСЬКОМУ СЛОВНИКУ. МУЛЬТИКУЛЬТУРАЛІЗМ — ЦЕ КОЛИ В ОДНІЙ ДЕРЖАВІ УЖИВАЮТЬСЯ ВИХІДЦІ З 120 КРАЇН СВІТУ, 30-ма МОВАМИ ДРУКУЮТЬСЯ ГАЗЕТИ, 60-ма ПОВІДОМЛЯЄ РАДІОМОВЛЕННЯ. А ПРО ФЕНОМЕН КАРАБАХУ І ТРАГЕДІЮ ЛИТВИ ДОВІДУЮТЬСЯ З ЕТНІЧНОГО КАНАЛУ ТЕЛЕКОМПАНІЇ ЕС-БІ-ЕС...

Катерина КІНДРАСЬ

Народилася в Казахстані, виросла на Житомирщині. Професійний дилетант — закінчила факультет журналістики Київського держуніверситету імені Т. Шевченка. Працювала в районній та республіканській пресі. Побувала в Австралії і повернулась. Нині спеціальний кореспондент «Голосу України» з питань освіти та науки.

ЕКСТРАСЕНСИ — СЕРЕД НАС?

ВІРИТИ ЧИ НЕ ВІРИТИ, БУВАЄ НЕ БУВАЄ, ЛІКАР — ШАРЛАТАН? КОЖЕН З ПРИВОДУ ПОТОЙБІЧНОГО СВІТУ ЧИ НЕВИВЧЕНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ ЛЮДСЬКОГО ОРГАНІЗМУ МАЄ ВЛАСНУ ДУМКУ. ЯКА З НИХ ПРАВИЛЬНА?

Не я помітила, що в смутні часи люди починають шукати розради у магічних сил, линучи в невідомі світи, ніби чекають від них порятунку. Можливо, то є нормальна реакція здорової психіки, котра не витримує повсякденного навантаження і ставить захисні бар'єри, переключаючи людську увагу на щось зовсім невідоме, загадкове... Втім, що б там не було, а розгортання цього явища ми зараз спостерігаємо: мабуть, ще ніколи не «виринала на поверхню» така кількість відьом, чаклунів, ясновидців, контактерів, як нині. Можливо, це тому, що надто довгий час ми були не просто атеїстами, а людьми без віри? Вірити чи не вірити, буває не буває, лікар — шарлатан, чого тільки не почуєш, бо власну думку з приводу потойбічного світу чи невивчених можливостей людського організму має кожен. Яка з них правильна? Не знаю. Тому й звернулась по допомогу до одного з екстрасенсів — Сергія Доброва. Чому саме до нього? Адже він не збирає тисячних аудиторій, бо сповідує принцип Гіппократа: «Не зашкодь!», не обіцяє вилікувати всіх, хто нездужає, за один сеанс. Можливо, розмова з ним допоможе людям зробити правильний вибір, відрізнити справжнього цілителя від шарлатана, яких, ой, як багато гастролює нині по всіх усюдах, які заробляють гроші на людському горі і на людському довір'ї.

— Сергію Івановичу, як же відрізнити справжнього екстрасенса від самозванця?

— Дуже просто. У них інший колір біополя.

— ...Перепрошую, але ж не кожен може бачити біополе людини, тим більше — розрізнити його колір. (Знаю, що на ваших лекціях були люди, які стверджували, ніби бачать ваше біополе, малювали його контури і називали колір). Та, даруйте, я не зовсім вірю в те, що ви володіючи суггестією (гіпнозом), не впливали на їхню уяву.

— Так, я дійсно володію методами гіпнозу, але не застосовую їх під час лекцій.

— Гаразд. То як же все-таки розрізнити? Адже нині величезна кількість людей, зневірившись у так званій «офіційній» медицині, шукає порятунку бозна в кого, завдаючи інколи непоправної шкоди своєму здоров'ю і здоров'ю своїх дітей...

— Розрізнити нас можна не тільки за кольором біополя. Чи зустрічались вам люди, поряд з якими ви відчували тепло, сама присутність їх заспокоювала вас, допомагала зрозуміти себе? Так ото і є екстрасенси, тобто і ви, і вони того не знали. Щоправда, не кожний з таких людей може лікувати, бо ж у перекладі з латині «екстрасенс» — то надчутливий, а не лікар. Є і «холодні» екстрасенси, тобто люди, котрі мають дуже сильне біополе, але за вдачею ці люди не такі вже й хороші.

— Ви сказали, що не кожний екстрасенс може лікувати. Але ж зараз існують школи екстрасенсів, які саме цього і навчають. І не тільки навчають, а й видають свідоцтва. Взагалі, дехто з ваших колег стверджує, ніби кожна людина може стати екстрасенсом.

— Ні, не кожна. Можна і треба навчити людей законам біоенергетики, це допоможе їм зміцнити своє здоров'я і навіть зарадити близьким, але — не стати екстрасенсом. Екстрасенсами не стають, ними народжуються. Зцілювання — це і дар, і обов'язок. Цього не можна набути, хоч удосконалити можна. До речі, і ви могли б це зробити, бо маєте сильне поле потрібного кольору. Щоправда, у вас можуть виникнути труднощі з діагностикою, бо блакитного відтінку бракує, але то, як кажуть, «справа техніки».

— Отакої! Дуже цікаво, та повернімось до біополя.

— Сприйняти і зрозуміти біополе може лише особистість, яка має ще більшу складність власного світіння, ніж та, котрій ставлять діагноз. Фізичні біологічні датчики з досить примітивною структурою сприйнуть лише той фрагмент біополя, котрий їм доступний. Короше кажучи, джерело поля має бути простішим або рівнозначним за складністю датчику.

— Це — датчик. А що станеться, якщо поле екстрасенса простіше за поле пацієнта?

— Діагноз буде поставлено неточно. Такий екстрасенс може успішно працювати з простими компонентами поля пацієнта, відновлюючи кровообіг у кінцівках, тазових органах, лікуючи печінку, нирки, шлунок. А, скажімо, на серце він може справити негативний вплив, внести розлад у регуляцію серцебиття, тиску крові. Ще небезпечнішим є вплив такого екстрасенса на щитовидну залозу, легені, не кажучи вже про очі і мозок.

— А як тоді бути з сеансами телебачення? Можуть вони лікувати?

— Будь-який лікарський засіб, а відтак і енергонавіювання по телебаченню, має свою схему застосування. Інакше він з ліків перетвориться на отруту.

— Наскільки я зрозуміла, це стосується не тільки телебачення. Зрештою, сеанси вже не транслюються. А як бути тим, хто йде на індивідуальну консультацію — ви так і не відповіли на це запитання?

— Якщо ви готові сприймати енергію, яку добровільно віддає цілитель, спочатку обов'язково треба визначити тип самого цілителя. Якщо він випромінює тепло, спокій, можна починати сприйняття. Та якщо ви маєте справу з «темною» особистістю, якщо цілитель справляє враження нервової, неврівноваженої людини, краще подумки відділити себе від контакту з ним. І в будь-якому разі контакт треба починати з примітивніших центрів: куприк, хребет. Якщо ці центри приємно теплішають, можна йти вище, до попереку, грудей, верхньої ділянки спини, потилиці. У разі, коли в якому-небудь з цих центрів відчуєте неприємний тиск або подразнення, спустіться до найближчого центру і вбирайте енергію, ніби сонячне проміння, всіма нижніми центрами. Верхні центри забезпечуйте за рахунок власної посиленої енергії. Це убезпечить вас від травм під час роботи з будь-яким екстрасенсом.

Наша розмова з Сергієм Добровим тривала понад три години. Продовження її ви зможете прочитати на наступних сторінках «Дивосилу».

Катерина ВОРОНЕНКО.

ЗОЛОТЕ ПРАВИЛО

Дихання «СІ» з давніх часів відоме на Сході під назвою «сітагі-кумбхак». За віруванням індійців воно здатне вивести з людського організму навіть отруту кобри. Навколишнє повітря, продукти харчування, вода наповнені речовинами, що не поступаються токсичністю зміїній отруті, тому виконувати зправу, наведену нижче, необхідно тричі на день, повторюючи вдих і видих по п'ять разів. Через тиждень ви маєте відчути поліпшення самопочуття, бадьорість.

Метод: глибоко вдихнути повітря через ніс. Щільно притулити кінчики язика до коренів верхніх передніх зубів. Видихнути повітря ротом, імітуючи сичання змії «с-с-с». Звук має бути рівномірним та сильним.

Ефект: ви відчуєте свіжість у всьому тілі, поліпшиться настрій, спаде напруженість нервової системи. Виконання вправи сприяє зміцненню імунної системи, зниженню температури тіла в разі захворювання дихальних органів, поліпшенню стану носоглотки, щитовидної залози.

К. В.: Сергій Добров стверджує, ще ця вправа також здатна вивести з організму зайву дозу алкоголю.

ЗАГАДКОВА ВОДА

МИНУЛО два роки, як працює лабораторія біоенергетики, створена при комерційному центрі «Берегиня» Дитячого фонду імені Леніна. Керує лабораторією кандидат геолого-мінералогічних наук Зоя Гречишникова.

Насамперед, з допомогою методу біолокації тут визначають, на що хворіє людина. Так, наприклад, нині при лабораторії обстежується та лікується велика група дітей з районів, що найбільш постраждали внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС.

Для визначення діагнозу біоенергетики користуються дротяною Г-подібною рамкою, яку підносять до пацієнта. На перший погляд здається, що це якась містика, хоча цілитель-біоенергетик Людмила Знищенко пояснює все дуже просто. Рамка зробить певну кількість обертів, і ми вже знаємо, на що хворіє людина, яку ми обстежуємо. Вся ця інформація міститься у біоенергетичному полі людини. Лікуємо ми теж нетрадиційними методами. Наприклад, шматочком дерева, камінцем, звичайною водою, котру треба пити тоді, коли вона найбільш багата на енергію.

Лабораторія може зробити біолокаційну зйомку місцевості, чи доцільно там будувати той чи інший об'єкт або житловий будинок. Дуже важливо знати молодятам, які вступають у шлюб, про те, чи сумісні їхні біополя. Даємо і такі консультації. Ми давно говоримо про сумісність біополя хворого і, скажімо, хірурга. Адже найкращих результатів можна досягти лише тоді, коли поле пацієнта і лікаря повністю підходять одне до одного.

Звичайно, маленька біоенергетична лабораторія, яка навіть не має свого постійного приміщення, не панацея від усіх хвороб.

— Проте в багатьох випадках ми можемо допомогти і хворим дітям, і дорослим, але тут дуже важлива рання діагностика. Крім того, ми можемо знайти і усунути причини різних захзорювань.

Те, що люди можуть лікуватися звичайною водою, викликало неабияке здивування. Здавалося б, що ще нового можна дізнатися про звичайнісіньку воду? Виявляється, ми знаємо про неї напрочуд мало...

Відомо, приміром, що вода має пам'ять На ній, як на магнітній плівці, можна записати певну інформацію.

Зоя Гречишникова дійшла обгрунтованого висновку, що вода досить потужне енергетичне джерело. Але вода як живий організм змінюється навіть кілька разів на добу. Тож і вживати її, і взагалі користуватися нею згідно з новими дослідницькими гіпотезами треба гнучко, враховуючи «внутрішній стан» та «настрій» цього до кінця ще не вивченого енергетичного джерела.

Цікавою була у нас розмова і з біоенергетиком Оксаною Лебедєвою.

— Я вважаю, що від будь-якої хвороби є свої ліки, і найголовніші серед них — це стан душі людини. Скажімо, артеріальний тиск у хворого підвищений. А потім хворий прочитав молитву і тиск повернувся... до норми.

— А як може вплинути молитва, скажімо, на серцево-судинну діяльність або на цукровий діабет?

— Я не можу пояснити самий механізм впливу молитви, але ми маємо приклади, коли змінюється навіть формула крові, тобто кількість гемоглобіну, еритроцитів, лейкоцитів, вміст цукру...

Звичайно, зараз люди особливо вірять у різні чудеса зцілення. І хворим, нещасним людям байдуже, наскільки «авторитетний» той чи інший метод. Головне — позбутися недуги. Навіть, якщо це камінь, шматок дерева або звичайна вода... Будь-який метод має право на існування, якщо він дарує людині зцілення...

Василь ДІБРОВА.
Фото Олександра КЛИМЕНКА.

ВЧІТЬСЯ БУТИ ЗДОРОВИМ

Кожен з нас вправі чекати допомоги від медицини, від учених, від усіх тих, хто покликаний берегти і відновлювати здоров'я людей. І водночас дбати про власне здоров'я — це безпосередній обов'язок кожного, який він не вправі перекладати на інших. Адже нерідко буває так, що 30—40 років малорухомого життя з переїданнями і шкідливими звичками людина втрачає здоров'я і тоді звертається по допомогу до медицини. Згублено здоров'я, кращі роки життя згаяно на лікування, страждає сім'я, суспільство. Чи не простіше з ранніх років дотримуватись рекомендацій профілактичної медицини і з їх допомогою жити повноцінним активним життям?

Відомо, що здоров'я на 50 відсотків залежить від способу життя, на 20 відсотків — від навколишнього середовища, на стільки ж — на 20 — від генотипу і тільки на 10 відсотків від рівня розвитку охорони здоров'я.

Наше здоров'я — в наших руках. І зараз, коли у складній екологічній обстановці людина зазнає значного зниження життєздатності, коли на серцево-судинні захворювання припадає більше половини всіх випадків смерті, коли постійно зростає кількість онкологічних захворювань і людина стоїть на грані повільного вимирання, треба докорінно змінити споживацьку психологію людей до свого здоров'я і переорієнтувати їх на здоровий спосіб життя.

На Заході це зрозуміли раніше за нас. І вжили активних заходів щодо оздоровлення населення. А ми поки що обмежуємося розмовами, не підкріплюючи це матеріально. Та чи багато треба людині, аби бути здоровою?

1. Висока рухова активність без примусу. Навіть півгодини щоденної фізичної активності підвищують життєздатність, посилюють компенсаторні можливості, підвищують захисні сили організму. Це може бути і оздоровчий біг, і гімнастичні вправи, і лижні прогулянки, і велотуризм, і плавання... Однак слід знати, що ефективність оздоровлення залежить від індивідуального вибору і дозування навантаження, щоб не зашкодити здоров'ю, особливо, коли йдеться про немолодий вік і не надто здорову людину.

2. Збалансоване харчування. Це харчування з великою кількістю овочів, фруктів, клітковини і зменшенням, а при надмірній огрядності — і повною відмовою від тваринних жирів, виробів з борошна, солодощів. Поєднання малої рухомості з переїданням призводить до надмірної ваги і передчасного руйнування організму.

3. Відмова від шкідливих звичок. Багато хто з нас губить своє здоров'я, не замислюючись про наслідки. Чого варте — паління? За даними вчених, третина онкологічних захворювань безпосередньо зв'язана з палінням. Коли б населення Союзу відмовилося від сигарет і цигарок, це зберегло б життя майже 500 тисячам радянських громадян.

4. Сприятливі психологічні взаємовідносини в суспільстві. Багато хто називає це духовністю. Включає у себе це поняття такі почасти втрачені нами відносини, як чуйність, великодушність, милосердя, співпереживання, доброзичливість, товариськість, шанобливість, порядність, інтелігентність та ряд інших, які справляють позитивний психологічний вплив на кожну людину. Крім перелічених чинників, можна назвати і такі сильні оздоровчі методи, як загартування, розвантажувальні дні, голодування, оздоровчий масаж тощо.

Не можна вважати себе культурною людиною, не опанувавши мистецтво бути здоровим і не докладаючи до цього вольових зусиль. Кожний з нас може і повинен забезпечити собі досить високий рівень здоров'я, не перекладаючи піклування про себе на близьких і лікарів.

Молодятам:

Світова статистика свідчить, що кількість дітей, які народилися з різним ступенем фізіологічної незрілості, наближається до 90 відсотків. Це означає, що абсолютно здоровим народжується лише одна дитина з десяти. Нехай у перші дні свого життя малята й тішать щасливих батьків своєю вгодованістю, але фізіологічна незрілість може датися взнаки пізніше. Вона — в алергії, нескінченних застудах, сколіозі або ж діатезі, астмі чи неврозах. Обумовлена ще у період внутріутробного розвитку знижена опірність організму шкідливим впливам зовнішнього середовища обеззброює людину перед різними хворобами цивілізації.

Нині генетики налічують більш як 2000 спадково обумовлених патологічних станів. У цьому — величезна небезпека для людства, адже під загрозою найбільше наше багатство — генофонд, який зберігає всю багатоманітність спадщини від попередніх поколінь. Однак аналіз чинників, які діють на шкоду генофонду, показав, що на частку істинно генетичних ушкоджень припадають лише п'ять відсотків випадків, що їх заведено вважати спадковими. Всі інші ушкодження, при цілком благополучних у спадковому відношенні батьках, залежать від способу життя батьків при вагітності і у попередній період. Якщо чоловік, який бажає стати батьком, п'є, палить, підданий гіпокінезії, не загартований, нервовий, немічний, то він неабияк ризикує, що в майбутньому у нього народиться квола і хвороблива дитина. Якщо подружжя хоче, щоб дитина була повноцінною людиною, воно повинне задовго до її зачаття рішуче перейти на здоровий спосіб життя, очиститися від скверни алкоголю і нікотину.

Планування сім'ї — це не тільки турбота про побутові вигоди і житлоплощу, а насамперед забезпечення максимально сприятливого генофонду.

Фотоколаж Михайла САЧКА.

«ЛЮДИ НЕ ВМИРАЮТЬ. ВОНИ ВБИВАЮТЬ САМІ СЕБЕ».

СЕНЕКА, давньоримський філософ.

УРОКИ ЙОГИ

Перший літературний твір, що дійшов до нас, який описує йогу — трактат Йога-Сутра. Цей трактат написав індійський мудрець Патанджалі у другому столітті до нашої ери. Патанджалі систематизував знання попередніх учителів і поколінь. Ця система — восьмиступенева, а саме:

1. Яма — додержування загальних моральних заповідей;
2. Ніяма — зовнішнє і внутрішнє очищення через самодисципліну;
3. Асана — (поза) досягнення фізичного здоров'я за допомогою фізичних вправ;
4. Пранаяма — контроль дихання і як наслідок — уміння з допомогою дихальних вправ управляти потоками енергії (Прани);
5. Пратьяхара — володіння своїми почуттями;
6. Дхарна — зосередження й концентрація уваги на одному предметі дії або справі;
7. Дхіана — більш глибоке зосередження і концентрація уваги на предметі, думці або дії; медитація;
8. Самахді — злиття з Духом Всесвіту. Досягається через глибоку медитацію.

«Дихання є життя, а життя є ритм, — говорить індійська мудрість. — І якщо ви дихаєте добре, ритмічно, то будете довго жити на землі».

Важливою дихальною вправою йогів, особливо для початківців, є повне дихання йогів, яке складається з трьох частин: дихання животом — черевне, або діафрагмальне, дихання; дихання грудною кліткою; дихання верхівками легень. Черевне дихання виконується за допомогою діафрагми і м'язів живота; грудне дихання — м'язами грудної клітки і верхнє грудне — за допомогою верхівок легень, плечей і верхніх ребер грудної клітки.

Характерно те, що в більшості чоловіків переважно черевний тип дихання, у жінок — верхньо-грудний, а у людей тренованих, які постійно займаються фізичними вправами, — здебільшого комбінований, або змішаний тип дихання.

ПОВНЕ ДИХАННЯ ЙОГІВ. Стоячи або сидячи прямо, потрібно максимально вдихнути через ніс. Спершу, у результаті скорочення м'язів черевного преса і діафрагми, звільняється повітря з нижньої частини легень. Далі — скорочуються міжреберні м'язи, звільняється від повітря середня частина легень. У кінці видиху опускаємо плечі й голову — це звільняються верхні відділення легень від повітря. Після короткої паузи (1—2 секунди) починаємо вдихати. Опускаємо діафрагму і трохи випинаємо вперед живіт, при цьому повітря заповнює нижні частини легень. Потім розширюємо грудну клітку, й повітря заповнює середні відділення легень. Нарешті піднімаємо ключиці, і верхівки легень заповнюються повітрям, при цьому живіт трохи підбирається. Видих виконується повільно, єдиним хвилеподібним рухом. Повне дихання йогів можна повторити 5—10 разів двічі або тричі на день.

ОЧИСНЕ ДИХАННЯ. Сісти прямо, ноги — на ширині плечей. Повільно вдихаємо через ніс, як за повного дихання. Потім короткими поштовхами через щільно стиснуті губи починаємо видихати повітря з легень, ніби ми хочемо загасити свічку. Дихання повторюється 2—3 рази. Можна виконувати кілька разів на день, особливо під час епідемії грипу та інших захворювань. Ця дихальна вправа прискорює виведення з організму токсинів після хвороби та «шлаків» — продуктів життєдіяльності організму, сприяє обміну речовин.

«ХА»-ДИХАННЯ СТОЯЧИ. Стати прямо, ноги — на ширині плечей. Вдихнути, як за повного дихання, з повільним підніманням рук над головою і затримати повітря на 8 секунд. Потім різко нахилитися вперед, опустивши руки, й сильно видихнути через рот, утворюючи звук «Ха», але не голосовими зв'язками. Після чого, випрямляючись, повільно вдихнути через ніс; опускаючи руки, повільно видихнути. Таке дихання добре очищає дихальні шляхи, поліпшує кровообіг, допомагає боротися з холодом. Вправа корисна для всіх, хто працює із психічно неврівноваженими людьми, розганяє депресивний стан, допомагає зберегти психічне здоров'я. «Ха»-дихання корисно повторити 2—3 рази на день.

Володимир НЕЧИПОРУК,
президент асоціації ***«Рух за здоровий спосіб життя»,*** **лікар, завідуючий відділенням реабілітації Республіканського лікувального фізкультурного диспансеру.**

Все про їжу та проблеми зайвої ваги

Ще філософи давніх часів розуміли, що помірність у їжі є гарантією здоров'я та довголіття. А про тих, хто багато їсть, казали: «Ненажера риє собі могилу зубами». Особливо небезпечне переїдання в наші часи, адже внаслідок гіпокінезії люди стали витрачати значно менше енергії. А якщо кількість енергії, одержуваної з їжі, перевищує енергозатрати, людині загрожує ожиріння, а разом з ним багато інших хвороб і скорочення життя.

Головна заповідь здоров'я в наш час має звучати так: «Харчуйтесь розумно. Знайдіть помилки у своєму харчуванні та усуньте їх!»

Помилка перша: ми їмо забагато, особливо вечорами, у вихідні та святкові дні. Ми перегодовуємо дітей. Літні люди забувають про те, що їм треба їсти значно менше, ніж раніше, через зменшення витрат енергії. Наслідок: 10 відсотків дітей та 30 відсотків дорослих мають надмірну вагу.

Помилка друга: наша їжа занадто жирна. Так, якщо норма жирів на день 80 грамів, то ми в середньому з'їдаємо 132 грами жиру.

Помилка третя: незбалансованість харчування. Ми споживаємо недостатню кількість вітамінів, свіжих овочів, фруктів, клітковини, білка, молока, риби, зате надмір білого хліба, тістечок та інших виробів з борошна, цукру, солодких страв.

Помилка четверта: ми надто багато п'ємо рідини, зловживаємо сіллю.

Помилка п'ята: неправильне приготування їжі. Ми смажимо і варимо навіть тоді, коли цього можна уникнути.

Помилка шоста: ми дуже ласуємо, а стримувати себе не хочемо.

Помилка сьома: ми їмо неправильно: нерегулярно, швидко й великими порціями.

Значна надмірна вага, що призводить чи може призвести до підвищеного механічного й фізичного перевантаження на опорно-руховий апарат і серцево-судинну систему;

— варикозного розширення вен, тромбозів, емболії, утрудненого дихання;

— утворення грижі, серцевої недостатності;

— зниження опірності інфекційним захворюванням шкіри;

— ускладнень і смерті в разі хірургічних операцій;

— цирозу печінки через ожиріння цього органу;

— ускладнень під час пологів;

— захворювань, пов'язаних з порушенням обміну речовин;

— підвищення тиску;

— діабету;

— захворювання нирок, появи каменів у жовчних протоках;

— збільшення кількості жирових клітин у дітей (цей процес вважають необоротним);

— скорочення тривалості життя.

Мал. Юрія ГОЛОВЧЕНКА.

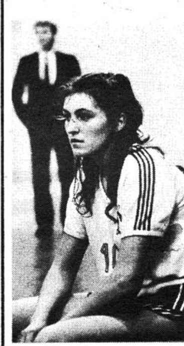

ЯК «ПОПЕЛЮШКА» «ПРИНЦА» ЗУСТРІЛА

На знімках: головний тренер баскетболісток київського «Динамо» **Володимир РИЖОВ** дає пояснення **Світлані ОРЄХОВІЙ;** один з лідерів команди — **Олена ВЕРГУН;** грають динамівки столиці України.

Фото Миколи БОЧКА.

Баскетбол

НИНІШНІЙ сезон приносить прихильникам баскетболу України чимало приємних хвилин. Жіноча команда «Динамо» (Київ) лідирує в чемпіонаті Радянського Союзу у вищій лізі.

Баскетболісток на динамівському стадіоні я застав за не зовсім звичним заняттям. Вони занотто грали... в міні-футбол просто неба.

— Часто так чергуєте заняття в залі і на повітрі? — запитав головного тренера Володимира РИЖОВА, елегантного, стрункого молодого чоловіка, схожого на голлівудську кінозірку.

— Так, два тренування під дахом, одне — на вулиці. Точніше, на стадіоні. Вважаю, це допомагає скинути втому, зняти психологічні навантаження...

Тут зробимо відступ. Кілька слів про мого співрозмовника. Володимир Рижов — майстер спорту, протягом дванадцяти років виступав у складі київського «Будівельника», був капітаном колективу, срібним і бронзовим призером чемпіонатів СРСР, чемпіоном Спартакіади народів Радянського Союзу.

Але одного дня він розпрощався з клубом. Що ж було далі?

— Після цього ще сезон зіграв у тбіліському «Динамо», — розповідає Рижов. — Цей колектив саме виступав у розиграші Кубка Корача. Хотілося показати себе і за нагоди підписати контракт із якимось зарубіжним клубом. Але не поталанило. Повернувся додому, працював у дитячій школі київського «Будівельника». Щоправда, особистих тренувань не припиняв, бо не полишав надії кудись поїхати. Навіть велися переговори про моє працевлаштування з Федерацією баскетболу ФРН. Але...

— Цікаво, а як же «попелюшка» зустріла свого «принца»? Кому належить ідея, щоб саме ви очолили жіночий динамівський клуб баскетболісток, на той час аутсайдера чемпіонату країни?

— Подія ця сталася 28 грудня позаторік. Мене викликали до Держкомспорту УРСР і запропонували попрацювати з дівчатами. На роздуми дали лише день. Я ж зник на два. І після цього дав згоду. Втім, перед цим запитав лише про одне: «Чи буду головним тренером?». Найбільше не хотілося якоїсь невизначеності. У свої 36 років дістав чудову нагоду перевірити себе, з'ясувати — чи моя це справа...

— І не страшно було? Адже динамівки знаходилися над прірвою. Один невдалий крок — і загриміли б до першої ліги. Та й узагалі, досвідчені стверджують, що з жіночим колективом працювати — не мед...

— Страшно, ще й як. Для мене жіночий баскетбол раніше був цілковитою пітьмою. Якщо відверто, до нього ставився скептично.

Утім значно важче було б узяти команду, що перебувала на першому місці. Адже тоді говорили б, що, мовляв, Рижов прийшов на готовеньке. Мене більше влаштовувала екстремальна ситуація. А команди, як такої, тоді зовсім не було. Під час першого знайомства на тренування прийшло лише п'ять спортсменок, решта розбіглася.

Щодо останньої частини запитання, то будь-який тренер, попрацювавши два роки з жіночою командою, може вважати себе людиною витривалою і здатною працювати де завгодно. Праця ж із представницями прекрасної статі — річ дуже тонка і делікатна. Тут не обмежишся самою зарплатою, спортивною формою та інвентарем. Слід враховувати, що твоя підопічна — чиясь дружина, мати, господарка в домі, або дівчина, яку хтось кохає, і вона мріє про життєве щастя. Оце все слід пам'ятати завжди.

— З чого почнинали втілення задуманого?

— Спробував встановити контакт з командою через роботу, прагнув зацікавити нею дівчат. І вони відгукнулися, тренувалися захоплено і якісно. Паралельно хотів повернути всіх, хто втік з команди. Євтушенко, скажімо, знайшов у Івано-Франківську, Левченко — у Новосибірську (не хотіла повертатися, не вірила в кращі часи). Одне слово, на тренуванні 2 січня 1990 року в шерензі стояли вже 12 гравців. А через три дні ми мали провести матч чемпіонату СРСР. І баскетбольне «Динамо» з Києва почало новий — якісний рух уперед...

— Чи сподівалися, що вже в наступному сезоні претендуватимете на призове місце, станете лідером всесоюзного чемпіонату?

— Сказати, що так, значить виявити нескромність. Ну, по-перше, тоді не знав можливостей команди. Адже працював з нею дуже мало. Робив помилки і з замінами під час поєдинків. Працював, мов у пітьмах. А завдання було одне — залишитися у вищій лізі. Його ми виконали. І лише влітку минулого року нарешті випала нагода надолужити прогаяне. Організували кілька тренувальних зборів. Один з них був суто ознайомчим. Тоді з'ясував багато для себе. А головне зрозумів, що мої дівчата — відмінні гравці. Я їм завжди кажу, що Кубком Ронкетті погана команда не заволоділа б (цей європейський приз динамівки виграли кілька років тому). Мої заклики працювати натхненно, творчо і на совість одержали підтримку. І то вже була, власне, велика перемога нашого колективу. Ми знайшли спільну мову, почали довіряти один одному.

— Чи маєте улюбленців у команді?

— Улюбленців — ні. Але є гравці, з якими, скажімо, значно менше проблем, ніж з рештою. Приміром, Марина Ткаченко — професіонал найвищого рівня. Чесно і добросовісно відпрацьовує кожне тренування. Їй до пари ще кілька дівчат, які тренуються з великим бажанням і від баскетболу мають велику насолоду. До таких віднесу Орехову, Жирко, Гуревич. На жаль, є й протилежності.

— Які риси власного характеру вам не подобаються?

— Не можу сказати, що я людина зовсім некультурна. Щоправда, інколи буваю надто емоційним: спершу зроблю, а вже потім подумаю...

— Монолітний колись радянський спорт руйнується буквально на очах. Відмовилися виступати в чемпіонатах країни окремі команди і спортсмени Грузії, Латвії, Литви, Естонії. Тенденція до подальшого розколу очевидна. Який же вихід? Зокрема, в баскетболі (зрозуміло, і чоловічому, і жіночому). То, можливо, є сенс проводити свої національні турніри?

— Якби я був керівником радянського баскетболу, то не шкодував би ні часу, ні здоров'я для досягнення єдності. Поїхав би в республіки, умовляв, доводив. Роз'єднання нікому користі одразу не принесе. Саме спорт зміг би послужити прикладом інтеграції і в політиці, і в економіці, і в інших галузях. Керівників радянського баскетболу тепер не повинні цікавити престижні поїздки за океан, і навіть не збірна країни, а клуби, ситуація вдома. Слід віддати все заради порятунку баскетболу. І лише тоді, коли до керма баскетбольного лайнера стануть щиро зацікавлені люди, справа неодмінно поліпшиться. Поки такого, на жаль, не спостерігається. Йде боротьба за блага...

Необхідно також піднімати баскетбол на Україні, проводити й національні чемпіонати на високому рівні. В усякому разі, прагнути до цього. І, знаєте, перші кроки вже зроблено. Відроджено турніри Спартакіади України. Скептики спершу заперечували користь таких змагань. Але життя спростувало їхні твердження. Велика користь й від того, що відроджено українську лігу. Маю на увазі велику групу наших команд, які виступають у другому радянському дивізіоні. Це саме те чисте джерело, з якого живитиметься український баскетбол.

Якщо й надалі в країні наша гра розвиватиметься за нинішнім сценарієм, то, гадаю, через кілька років буде у нас національний чемпіонат неодмінно — цікавий, захоплюючий. А коли й вихід за кордон матимемо, то це взагалі казка.

— Нарешті, останне запитання: то ваша мета — чемпіонство?

— Кілька команд нині просуваються до мети приблизно з однаковою швидкістю. Але ми ще не зазнали жодної поразки. А її я чекаю з неабиякою боязкістю. Поразка буде неодмінно, нікуди тут не дінешся, бо попереду ще 14 ігор чемпіонату. Інша річ, як ми оговтаємося від першої невдачі? Оцей момент найважливіший. А нині наші дівчата й носика трохи починають дерти. Тому моє завдання за короткий час перед матчем у Ленінграді проти місцевої «Електросили» переконати підопічних, що вони хоч і хороші гравці, але повинні все ж прислухатися й до тренерського слова. Якщо мені поталанить це зробити, то, гадаю, в місті на Неві дамо справжній бій суперницям...

З Рижовим ми розмовляли минулої п'ятниці, а в неділю його дівчатка в Ленінграді таки переграли грізну «Електросилу» — 91:83. Київське «Динамо» продовжує лідирувати в чемпіонаті Радянського Союзу. Без поразок.

Віктор БРАНИЦЬКИЙ,

спеціальний кореспондент «Голосу України».

НАД НОМЕРОМ ПРАЦЮВАЛИ:

Відповідальний секретар Віталій Суддя.

Чергові редактори — Анатолій Жикол, Марина Дятлова.

Автор макета, змінний секретар — Євген Українець.

Випусковий — Олексій Бондаренко.

Оформлення — Володимир Кисельов.

Коректори: Леся Онищенко, Валентина Лукаш, Євгенія Оратовська, Олена Чоповська, Галина Каблак.

Верстальники: Тетяна Балюк, Алла Буднікова, Марія Солодюк, Ольга Яценко, Анатолій Артеменко, Сергій Скаженюк.

Лінотипісти — Тетяна Мухіна, Наталія Позняк.

* * *

Ордена Леніна комбінат друку видавництва «Радянська Україна», 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50. Індекс 60955.

Тираж 165.650.

Передплатна ціна на рік 19 крб. 60 коп.

Зам. 03150201.